

Minister spravodlivosti radí vojnovým sirotám

Kto zradil ZSSR a ČSR odovzdal fašizmu?

Aké budú tento rok vianočné príspevky?

Naša anketa

Voda. Niektoré médiá nás už preventívne masirovali. Čoraz častejšie dávali slovo nie nám, vlastníkovi, ale falošným „vlasteneckým národohospodárom“, ktorí nám do očí nahovávajú, že štát, a teda aj my, nie sme dobrí hospodári. V podstate nám takto chcú bez referenda predať pod nohami nielen vlastnú pôdu, ale aj vodné zdroje.

Súhlasíte s týmto otvoreným klamstvom a nezakrývaným zlodejstvom?

Lubomír Jančo, tajomník ObIV SZPB, Žiar nad Hronom: Viackrát som v okruhu mojich známych kritizoval súčasný neoliberalizmus v ekonomike. Môj názor je, že štát nemusí byť zlým hospodárom. Záleží, akých ľudí postaví do čela nejakého podniku alebo spoločnosti. Ak sú zodpovední, vzdelaní, charaktérni a najmä odborníci v tom, čo robia (najmä nesmú robiť pre seba, ale pre spoločnosť), neverím, že by daný podnik neprosperoval alebo nefungoval dobre. Aj súkromník môže skrachovať, ak sa tomu nerozumie.

Štefan Tichý, tajomník ObIV SZPB, Martin: Voda nie je tovar, ale naše DEDIČSTVO, ktoré musíme chrániť a brániť ako celonárodné vlastníctvo. Je to strategická komodita pre naše budúce pokolenia.

Musíme zabrániť vláde vykonať takúto vlastizradu, lebo žraloci-privatizéri sú už pripravení!

Mária Švikruháová, predsedníčka ObIV SZPB, Lučenec: Naša voda nikdy nemôže byť na predaj! Ani pre budúce generácie. Voda je základom nielen nášho života, ona je aj základom nášho vlastenectva. Preto sa ani nedá zaplatiť. Buďme pyšní na našu slovenskú dobrú vodu, ktorej máme, našťastie, nadostač.

Jozef Marunič, predseda ObIV SZPB, Nové Zámky: Samozrejme, že nesúhlasím! Voda, pôda... sú naším národným bohatstvom a strategickou surovinou, hodnotu, ktorých si začneme každým dňom viac a viac uvedomovať. A že sa o tom takto nehovorí, nepíše? Všetci vieme komu patria tzv. mienkotvorné médiá, vieme teda aj to, komu mnohí novinári odvádzajú povinný „desiatok“.

Milan Urban, predseda ObIV SZPB, Trebišov: Samozrejme, že nesúhlasím! Som proti tomu aby sme predávali to, čo nám zanechali naši otcovia, dedovia, a teda aj proti predaju svojich prírodných zdrojov.

Naša voda, to je niečo, na čo nikto nemá súkromné právo! Títo podnikaví zapredanci veľmi dobre vedia, že naša voda je už dnes pomaly cennejšia ako zlato. A že zajtra sa bude vyvažovať diamantmi.

Ale pozor, páni, i my to vieme!

Perlička

Hanba s pachutou kyanidu

Toho roku uplynulo sedemdesiat rokov od spáchania samovraždy známeho vojenského veliteľa z opačnej strany barikády, ktorého vodcovské schopnosti obdivovali aj spojenci.

Nemecký poľný maršal Erwin Rommel, alias Púštna liška, sa preslávil ako veliteľ Afrikakorpsu, rovnako bol veliteľom tzv. divízie duchov v časoch útoku na Francúzsko v roku 1940.

Ortieľ smrti si podpísal tým, že vedel o chystanom atentáte na Hitlera, ktorý sa odohral v júli roku 1944. A razom bol v nemilosti. Od svojho obdivovaného šéfa dostal na výber – buď trest za vlastizradu, alebo samovražda. Rommel preto siahol po kyanidovej kapsule. Otrávil sa 14. októbra 1944. Oficiálne však zomrel na infarkt a Hitler mu dal pripraviť veľkolepú štátnu poslednú rozlúčku.

A. MIKUNDOVÁ, zdroj: ČTK

BOJOVNÍK

DVOJTÝŽDENNÍK ANTIFAŠISTOV

Ročník LIX 30. 10. 2014 Cena 0,70 € (0,44 € pre predplatiteľov)

22

Úcta rodákov aj po 70 rokoch

Dňa 11. októbra strhnutím výsadkárskageho padáka, do ktorého bol zabalený, odhalili v Poluvsí, dnes už miestnej časti Rajeckých Teplíc, pamätník tunajšiemu rodákovi rtm. Jozefovi Gabčíkovi, plukovníkovi in memoriam. Tento československý výsadkár sa do histórie zapísal ako veliteľ operácie Antropoid, zorganizovanej na likvidáciu zastupujúceho ríšskeho protektora Reinharda Heydricha (27. mája 1942).

Na slávnostnom odhalení zastupoval SZPB jeho podpredseda Juraj Drotár. Medzi hosťami boli aj podpredseda poslaneckej snemovne ČR Peter Gazdík a veliteľ 5. pluku špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka plk. Lubomír Šebo.

Myšlienka, že by sa aj Poluvsania mali pričiniť o uctenie pamiatky svojho rodáka, vznikla pred dvomi rokmi na Memoriali Jozefa Gabčíka (v máji 2014 sa konal už jeho 20. ročník). Vtedy ešte nikto neočakával, aký záujem sa tým prebudí. Vznikla však skupina

(Pokračovanie na str. 3)

Viete, ako sa zrodil náš „Deň pre úctu“?

Po celý tento rok úplne prirodzene oslavujeme 70. výročie SNP a pritom si možno neuvedomujeme, aký „boj“ bol za toto naše prirodzené právo zvedený. A že v epicentre toho zápasu stál vtedajší poslanec za Stranu demokratickej ľavice Pavol Kanis.

■ Zákon NR SR č. 24/1993 Z. z. o štátnych sviatkoch, dňoch pracovného pokoja a pamätných dňoch upravuje 29. august ako štátny sviatok – Výročie SNP. A čím bol dovtedy?

– To je riadny kus histórie. Od začatia SNP do schválenia tohto zákona v ponovembrovej SNR uplynulo plných 48 rokov. Teda pol storočia slovenských a česko-slovenských dejín.

SNR už svojím nariadením č. 73/1945 Zb. z 3. júla 1945 vyhlásila 29. august za Slovenský národný sviatok. Platnosť tohto nariadenia bola zrušená zákonom č. 93/1951 Zb. a slovenský národný sviatok bol zmenený na Významný deň Československej republiky.

Iniciatíva SNR z apríla 1969 vyhlásiť 29. august za štátny sviatok nebola úspešná.

Obsah každej z týchto troch viet je závažnou súčasťou dramatických zlomových či medzníkových udalostí nášho národa v 20. storočí.

■ Kto, aké sily stáli za týmto kvalitatívnym znehodnotením Slovenského národného povstania?

– Na prvý pohľad, takpovediac, len zmena kategorizácie zo slovenského národného

sviatku na významný deň štátu ČSR nemusí byť znehodnotením. Až do konca roka 1989 patrilo SNP k československým ľudovodemokratickým a socialistickým dejinným klenotom.

Celkový charakter, význam, historické miesto a odkaz v podaní dobovej politickej a štátnej moci mohli mať – a za pol storočia aj mali – viacero podôb. Povstanie ako autentická historická udalosť malo a má svoj nadčasový potenciál. Znehodnocovaním povstaleckých aktérov, ich ignoranciou, diskrimináciou, perzekúciou, skrátka ich spoločenskou degradáciou, ba až fyzickou likvidáciou však bola zahmlená, vyľudnená a deformovaná sama veľká historická udalosť, akou Povstanie vskutku bolo.

Uspokojivá odpoveď na vašu otázku „Kto a aké sily“ však môže zísť len z rešpektovania dobových svetových okolností SNP, ako aj povojnového diania, podstatne určovaného víťaznými veľmocami v 2. svetovej vojne. Dohody Veľkej trojky na konferencii v Teheráne (28. 11.–1. 12. 1943), v Jalte (4.–11. 2. 1945) a v Postupime (17. 7. 1945) o rozdelení sfér vplyvu, čím sa česko-slovenský priestor stal súčasťou sovietskej sféry vplyvu, je rozhodujúcim faktorom dejín slovenského a českého národa i dejín ich spoločného štátu. Táto veľmocenská delba priestoru výrazne podmienila, ovplyvnila a určila základný charakter česko-slovenskej spoločnosti, medzinárodné limity Československa, ako aj jednotlivých stredoeurópskych štátov a osudy ich národov.

■ Čo konkrétne, v súvislosti so SNP máte teraz na mysli?

– Spoločný boj Sovietskeho zväzu, USA a Veľkej Británie proti Hitlerovmu Nemecu bol silným podnetom na spoluprácu komunistického a nekomunistického protifašistického odboja. Povojnové rozpory medzi spojencami prerástli do studenej vojny a viedli k rozbitiu spolupráce antifasistických síl v jednotlivých krajinách.

V krajinách, ktoré sa dostali do sovietskej sféry vplyvu, boli zvonku presadzované boľševické predstavy o spôsobe vládnutia a chode štátu. Súčasťou toho boli aj Stalinove tézy o zostrovaní triedneho boja a hľadani nepriateľa vo vlastných radoch.

V rámci súboja o moc vo februári 1948 to najskôr postihlo občiansku povstaleckú zložku. Po nej aj účastníkov zahraničného odboja, partizánskeho hnutia a komunistickú povstaleckú zložku, obvinenú z buržoázneho nacionalizmu. Z desiatok zinscenovaných politických procesov vychádzali aj protifašistickí bojovníci s rozsudkami smrti a dlhoročných žalárov.

V prvej polovici šesťdesiatych rokov len liknavo začali rehabilitácie skupín nevinne odsúdených. Spravidla išlo iba o komunistov. Až 25. júna 1968 Národné zhromaždenie schválilo zákon o rehabilitácii obetí politických procesov po roku 1948.

A potom prišiel 21. august 1968. A problém s výkladom a obrazom Povstania začal opäť v novej podobe.

(Pokračovanie na str. 5)

Na zamyslenie: Ked' zomiera pamäť – rodí sa fašizmus!

ISSN 03223-2018

9 770323 201002 22

Historik Peter Brandt: Voči Moskve sme sa vo všetkom mýlili

Jeden z najznámejších nemeckých historikov Peter Brandt v rozhovore pre talianske noviny *La Repubblica* vyhlásil, že Západ sa vo vzťahu k Rusku, Putinovi a Ukrajine „vo všetkom pomýlil“.

Vedec je synom bývalého kanclára NSR Williho Brandta, ktorý bol preslávený svojou „východnou politikou“ (Ostpolitik), ktorou „podporoval uvoľnenie vo vzťahoch so sovietskym kolosom a dokázal vytvoriť dôležitú štrbinu v olovenej klíme studenej vojny“.

„Na mnohé návrhy vychádzajúce zo sovietskej strany, predovšetkým od Putina v prvých rokoch jeho vlády, Západ ani raz nereagoval konštruktívne. A veď účasť Ukrajiny zároveň v oboch integračných

procesoch – v EÚ i v Euroázijskom zväze – bola možná, čo by Kyjevu poskytlo šancu stať sa mostom z jedného sveta do druhého.“

Brandt priznáva, že Putin „zd'aleka nie je stopercentným demokratom“ a že v posledných rokoch sa s väčšou silou prejavili „autoritárske črty režimu“. No „obnovenie štátneho poriadku a ruskej spoločnosti na pozadí divokého kapitalizmu, spoločenského chaosu a biedy, ktoré vznikli následkom rozpadu štátu v rokoch

Jeľcinovej vlády, prijalo obyvateľstvo s úľavou“.

Brandt i teraz považuje za efektívne tie metódy uvoľnenia vzťahov, ktoré boli vlastné politike NSR od roku 1966: „Deeskalácia na oboch stranách barikád – to je najdôležitejšia podmienka; veľmi dôležitá je tiež pripravenosť a schopnosť pozrieť sa na konflikt očami protivníka.“

Podľa *La Repubblica*, 17. október 2014

Rusi sa nevzdajú! Dôvodom je omyl Západu

Zdá sa, že západní lídri uverili vlastnej propagande. Predpokladajú, že neživotaschopnú Ukrajinu je možné pripojiť k západnej Európe a zmeniť ju na demokratickú a prekvitajúcu. Možno majú aj pravdu – za predpokladu, že počkajú zo dvadsať rokov a mohli by rátať s energetickou podporou Ruska. Lenže oni sú presvedčení, že Moskva sa usiluje o obsadzovanie území a skrotiť tento jej apetít sa dá len spôsobením jej bolesti. Odtiaľto plynú sankcie, dezinformačná vojna a upevnenie NATO ako vojenskej sily.

Táto stratégia je založená na nesprávnom uvažovaní a na chybných prepočtoch. Nesprávne uvažovanie predpokladá, že sa bojuje o Ukrajinu. Pre Rusov však ide o niečo významnejšie – o boj za zastavenie pokusov pri-

pojiť pod cudziu sféru vplyvu životne dôležité územia na prežitie Ruska.

Chyba v prepočtoch zase ukazuje, že Rusko je omnoho silnejšie a Západ omnoho slabší, ako si mnohí vedia predstaviť. Západ, s ktorým má Rusko teraz konflikt, nie je tou sebavedomou alianciou, ktorá sa vyhlásila za víťaza studenej vojny. Je to len neporiadna miešanina štátov, zmučených hospodárskou neurčitou, ktoré stratili svoje orientačné body. Amerika a jej spojenci istý čas držali vo svojich rukách vlastnú budúcnosť, no začiatkom tohto storočia – storočia Ázie – im pretiekla medzi prstami. Ich hlavným výdobytkom bola globalizácia, ktorú si teraz likvidujú hospodárskymi sankciami, nekonzekventne nazývanými zbraňou sebaobrany.

Podľa *The Financial Times* zo 14. septembra 2014

Ciele vojny na Donbase

Vojna na Donbase sa vedie pod zástavami ruského vlastenectva a boja so zvyškami fašizmu proti revanšu banderovščiny.

Toto je presná pozícia Novoruska a jemu naklonených ľudí. Kyjev túto vojnu, zameranú na zabíjanie donedávna vlastného obyvateľstva, nazýva protiteroristickou operáciou na obnovenie ústavného poriadku.

Vojnu na Donbase vyvolal Turčinov a Jaceňuk z moci, ktorú im dal „Majdan“. Po vystúpení Krymu zo zväzku s Ukrajinou hystericky reagovali na protesty juhovýchodu štátu proti nezákonnosti a nacistickej ideológii.

Spočiatku išlo o mierumilovný proces a idea federácie, ktorú protestujúci presadzovali, neporušovala samotnú štátnu celistvosť Ukrajiny, no protirečila cieľom junty, ktorá sa dostala k moci cez „Majdan“ pri podpore zainteresovaného Západu. Objavil sa aj strach pred odčlenením priemyselných regiónov.

Ukrajinské vojská a námorníctvo opustili Krym bez odporu. Turčinov a ukrajinskí stratégovia sa rozhodli revanšovať za túto urážku na Donbase.

Ale začiatkom trestnej operácie silami armády a formáciami, ktoré stvoril „Majdan“, žoldnierskymi prápormi Kolomojského a iných dobrodruhov, Turčinov a Jaceňuk v podstate roztrhli Ukrajinu na časti, zničiac tým všetky možnosti na kompromis a zmierenie. Policajná operácia sa zámyslami i fakticky zmenila na reálny akt genocídy vlastného národa aj zdôvodu rasy,

aj z dôvodu viery a aj z dôvodu presvedčenia.

Vojna na Ukrajine odhaľuje mnohostranné a nadnárodné záujmy. Na samotnej Ukrajine sa deje ďalšie prerozdelenie vlastníctva a bitka medzi oligarchami o svoj podiel v tzv. bridlicovom projekte USA.

Po minských rozhovoroch sa stalo očividným, že základné nebezpečenstvo sa skrýva v úporných pokusoch prekaziť naplnenie minského memoranda a zastavení paľby na juhovýchode Ukrajiny s cieľom pokračovať v genocíde. Tieto pokusy cieľavedome uskutocňujú ukrajinské jednotky, ktoré realizujú vôľu paralelných centier moci, ktoré nie sú v podriadenosti ani Porošenka, ani Jaceňuka.

Z týchto paralelných centrov moci hrozí nebezpečenstvo nielen pre Novorusko, ale aj pre samotný Kyjev. Základným centrom toho je Rada bezpečnosti Ukrajiny na čele s Nalivajčenkom, ktorá sa fakticky od roku 2004 premenila na ukrajinskú CIA. Ďalšie centrá si medzi sebou konkurujú, avšak taktiež sú pod vplyvom amerických úradov a Štátneho departmentu. Predovšetkým ide o ministerstvo vnútra na čele s Avakovom, o formácie Parubija, Pravého sektora s Jarošom, o súkromné nezákonné formácie Kolomojského a Laška atď. Vydělili im niečo v bridlicovom projekte? Alebo im, naopak, sľúbili nejaké preferencie za pre-

kazenie mieru? Isté je jedno, že ten Kolomojskij, majúci v západných bankách miliardy z Ukrajiny vyvezených dolárov, nemôže byť neriadený tými, ktorí tieto banky kontrolujú...

Vyplýva z toho, že najväčším nebezpečenstvom sú záujmy USA, ku ktorým sa akoby prirátujú záujmy štátov EÚ, no v skutočnosti sa využívajú ich rozpočty a vytvára sa kruhová záruka, prekladanie zodpovednosti za zločiny.

Geopolitické ciele vojny na Donbase

- Rozkol Rusov, znepriatelíť ich medzi sebou a týmto spôsobom zničiť základ znovuzrodenia ZSSR ako zjednotiteľa ruskej idey.

- Znepriatelíť Ukrajinu a Rusko, okolo a vo vnútri Ruska vytvoriť nepriateľské režimy na základe rusofóbie v tvare podkovy Pobaltsko – Ukrajina – Krym – Kaukaz – Povolžie (nacizmus plus radikálne ciele islamistov) s rozšírením vplyvu na južný Ural a strednú Áziu.

- Preniesť vojnu z Donbasu do Ruska a do jej regiónov. Odrezať Európu od Ruska a kontrolovať všetky dodávky plynu a ropy ďalších surovín z Ruska do Európy, aby sa zmenil trh s uhl'ovodíkmi v prospech nadnárodných korporácií USA. V podmienkach finančnej krízy a hrozby pádu dolára je to otázkou života a smrti amerického hospodárstva a prežitia amerického štátu.

Ide o agóniu americkej zahraničnej politiky. Kolos v agónii je schopný všetkého.

Podľa *regnum.ru*, 18. október 2014

Čo píšú iní

USA platili esesákom

Novinári Associated Press zistili, že vláda USA vypudzovala z krajiny nacistických zločincov výmenou za výplatu im sociálneho zabezpečenia, argumentujúc, že ide vlastne o ex-tradíciu.

Od roku 1979 dostalo 38 zo 66 predpokladaných vojnových zločincov – nacistov a dozorcov v koncentračných táborech – milióny dolárov ako platieb od ministerstva spravodlivosti USA. Navyše, „minimálne štyria nacisti, účastníci prenasledovania židov a ďalších mierumilovných obyvateľov počas 2. sv. vojny, doteraz žijú v Európe a dostávajú výplatu,“ vyhlasuje agentúra. Samotné americké ministerstvo tieto informácie popiera. Štátny department USA a Správa sociálneho zabezpečenia vyjadriť však nad metódami ministerstva seriózne znepokojenie.

Podobná procedúra bola možná vďaka slabine v zákonoch. Skupina poslancov sa ju pokúšala eliminovať už v roku 1999, nepodarilo sa im to však, pretože ministerstvo spravodlivosti vyhlásilo, že v tom prípade sa mu nepodarí tak rýchlo nacistov vydať, aby mohli byť súdení v iných krajinách. No do väzenia sa takto dostalo len 10 nacistov.

Správa sociálneho riadenia odmietla podať informáciu, koľko nacistov dostávalo a dostáva výplatu a aká bola ich výška.

Podľa *ria.ru*, 20. október 2014

Putin: V Európe sa prebúdzá „nacistický vírus“

Vladimir Putin to vyhlásil v rozhovore so srbskými novinami *Politika*. Svedectvom toho sú podľa neho nielen udalosti na Ukrajine, ale aj prejavy nacizmu v pobaltských štátoch.

Putin zdôraznil, že momentálne sú potrebné opatrenia aj proti zhrdinš'ovaniu nacizmu a aj proti pokusom prehodnocovať výsledky 2. sv. vojny.

Moskva tiež vyzvala OSN, OBSE a Radu Európy, aby sa postavili proti zhrdinš'ovaniu nacizmu.

Podľa *regnum.ru* a *vz.ru*, 15. október 2014

Posledný funkčný tank Tiger vo filme Zúrivosť

Dňa 17. októbra sa do amerických kín dostal film pod názvom *Zúrivosť* (voľný preklad), ktorého dej sa krúti okolo tankovej bitky v roku 1945.

Seržant US Army (Brad Pitt) velí strednému tanku Sherman a útočí proti väčšej palebnej sile nemeckých tankov, napr. proti ťažkým Tigrom I.

V *Zúrivosti* je predstavený posledný funkčný tank Tiger na svete.

Podľa *Mashable* (USA), 15. október 2014

Ukrajinskí vojnoví veteráni dostali „superdarček“

Na počesť 71. výročia násilného prechodu Dnepra sovietskymi vojakmi v roku 1943 v Záporožskej oblasti Ukrajiny dostali ukrajinskí diváci vrátane veteránov Veľkej vlasteneckej vojny „superdarček“. Ponúkla sa im príležitosť uvidieť „umeleckú“ scénu, ako červenoarmejci znásilňujú dievčatá odedé do ukrajinských ľudových krojov.

Očítý svedok Alexej Baburin sa pýta: „Neviete si to ani predstaviť? Lenže ja som to videl na vlastné oči (dej išiel v podkrese pesničky Plyne-kača). Po mítingu som domov viezol dvoch veteránov a dve deti vojny a ani vám nebudem prezrádzať ich pocity, no nemohol som inak, ale musel som sa im celou cestou ospravedlňovať (Ale prečo JA!!!) a presvedčať ich, že my, dorastajúca generácia, nedovoľíme prepisovať históriu a špiniť ich svetlú pamiatku. Pamiatku ozajstných hrdinov osloboditeľov ukrajinskej zeme od fašistov,“ uvádza webová stránka DLR.

Bitka za Dneper: Rad súvislých strategických operácií, ktorých sa z oboch strán zúčastnilo do 4 miliónov vojakov, šírka frontu dosahovala 750 km. Po štvormesačných bojoch bola Červenou armádou takmer úplne oslobodená celá ľavobrežná Ukrajina.

Podľa *vz.ru*, 14. október 2014

Udalosť historického významu – Dušan D. Kerný

Po sedemdesiatich rokoch je viac zrejmé, že udalosti Slovenského národného povstania dodnes formujú spoločenské a politické vedomie.

Povstanie, ktorého názov vznikol až dodatočne, malo dôležitý štátoprávny význam – vytvorilo totiž nové podmienky na právne usporiadanie budúcej Č-SR, nabúrало koncepciu o právnej kontinuite Č-SR po skončení vojny. Deklarácia povstaleckej Slovenskej národnej rady hovorila o slovenskom, a nie o česko-slovenskom národe. Ešte v roku 1946 prezident E. Beneš oficiálne hovoril o vlasteneckom – nie o slovenskom povstaní.

Slovenský rozhľad 18/2014 (výňatok)

Minister radí vojnovým sirotám

Vážení čitatelia, dovoľte mi, aby som Vás aj touto cestou s potešením informoval o prijatí zákona č. 264/2014 Z.z. o poskytnutí jednorazového finančného príspevku vojnovým sirotám.

Návrh zákona prijala Národná rada SR na návrh poslancov Viliama Jasaňa a Vladimíra Petráka. Podľa tohto zákona je príslušné o rozhodovaní o poskytnutí príspevku Ministerstvo spravodlivosti SR. Ako minister spravodlivosti som túto informáciu prijal s potešením a je mi ctou, že práve ministerstvo pod mojím vedením bude priznávať tieto príspevky. Urobím všetko pre to, aby sa každý, kto má nárok na vyplatenie tohto príspevku, stretol na MS SR s maximálne ústretovým prístupom a potrebnou pomocou.

Rád by som dal všetkým, na ktorých sa uvedený zákon vzťahuje, do pozornosti, že odbor rehabilitácií a odškodňovania na MS SR je plne pripravený poskytnúť každému žiadateľovi potrebné usmernenia, pričom základné informácie sú dostupné na vyžiadanie už pri

vchode do budovy Ministerstva spravodlivosti SR na Župnom námestí v Bratislave.

Príspevok podľa § 4 cit. zákona je možné uplatniť si žiadosťou adresovanou MS SR do konca budúceho roka. Považujem za mimoriadne dôležité, aby sa o tomto

zákone dozvedela každá oprávnená osoba: teda v čase vojny narodené dieťa rodičov, ktorí počas druhej svetovej vojny padli ako účastníci domáceho odboja či československých zahraničných légii. Verím, že tieto príspevky pomôžu zvýšiť životnú úroveň osôb

a aspoň čiastočne tak urobiť zadosť spravodlivosti vo vzťahu k deťom účastníkov protifašistického a protinacistického odboja.

Dovoľte mi preto informovať Vás o základných náležitostiach žiadosti. **Žiadosť musí mať písomnú formu a nárok musí byť uplatnený najneskôr do 31. 12. 2015.** MS SR nebude posudzovať tieto žiadosti formalisticky, ale riadne podľa ich obsahu. **Podanie žiadosti teda nie je podmienené vyplnením žiadneho formulára.**

Písomná žiadosť by mala obsahovať okrem všeobecných náležitostí (údaje o žiadateľovi) odkaz na zákon č. 264/2014 Z.z. Dôležité je uviesť najmä to, za účast' akého rodinného príslušníka (matky alebo otca) sa jednorazový finančný príspevok žiada.

K takejto žiadosti prosím o priloženie nasledujúcich dokladov, resp. oznámenie nasledujúcich údajov:

- predloženie osvedčenia bývalého MNO, resp. MO SR podľa § 8 zákona číslo 255/1946 Zb., preukazujúceho účasť nebohého rodiča žiadateľa na národnom boji za oslobodenie (iným dokladom, ktorý nahrádza uvedené osvedčenie, je napr. potvrdenie bývalého MNO číslo 34/1946 Zb. o priznaní charakteru československého partizána),

- predloženie sobášneho listu (týka sa iba dcér nebohých účastníkov na národnom boji za oslobodenie),

- predloženie rodného listu žiadateľa,

- predloženie úmrtného listu účastníka národného boja za oslobodenie,

- oznámenie rodného čísla žiadateľa.

Žiadosť s prílohami možno doručiť poštou alebo priamo do poštovej adresy Ministerstva spravodlivosti SR, Župné nám. 13, 813 11 Bratislava

JUDr. TOMÁŠ BOREC, minister spravodlivosti

Úcta rodákov aj po 70 rokoch

(Dokončenie zo str. 1)

na občianskych aktivistov okolo sochára Štefana Pelikána a Milana Bellana, a tá prišla s nápadom postaviť bustu Jozefa Gabčíka priamo pred jeho rodným domom. Začala sa spracúvať projektová dokumentácia, riešili sa vlastnícke vzťahy k vybranej parcele, vyhlásila sa zbierka na výstavbu pamätníka...

Pochybovačov, ba aj neprajníkov, bolo dosť. Ľudí zapálených pre túto vec však bolo ešte viac. Najväčšie bohatstvo tohto diela je v ľuďoch z Poluvsia a Rajeckých Teplíc, pretože tak mladí, ako aj starší pomáhali, ako kto len mohol. Malí podnikatelia poskytli bez náhrady techniku i materiál, ruku k dielu priložili aj ľudia na aktivačných prácach.

Takto si svojho rodáka dokážu uctiť len ľudia, ktorí sú na neho naozaj hrdí. Vyjadril to aj primátor mesta Rajecké Teplice Peter Dobeš, keď ich odmenil medailou Jozefa Gabčíka.

Juraj DROTÁR, snímky Milan Bellan a autor

PIK Lb. Jozef GABČÍK
SEAPRIZORANI
Výstavba pamätníka
v spolupráci s
občianskymi organizáciami
a dobrovoľníkmi
v rámci projektu
„Úcta rodákom“
v spolupráci s
Mestom Rajecké Teplice

20. OKTÓBER

Ukrajinská skupina na sociálnej sieti VKontakte „Adolf Hitler“ zorganizovala konkurz, v ktorom dievčatá bojujú o titul najkrajšej árijky. (Francúzske vydanie PureBreak nazvalo tento konkurz ruským.)

Účastníčkam konkurzu sa navrhuje zverejniť svoju fotografiu a vysvetliť, za čo považujú nacistického lídra. Média už tento konkurz pokrstili na Miss Hitler.

Zvíťazí dievčina, ktorá získa najviac likeov a získa titul „najkrajšej árijky“.

„Najsexy fanúšička Adolfa Hitlera“ musí byť „ženského pohlavia, byť nacistkou, byť ženou – nacistkou, byť ženou, ktorá nenávidí židov,“ uvádza fran-

cúzska stránka. Víťazka konkurzu získa darčeky, medzi nimi náramok so symbolikou Tretej ríše a vtedajšiu nacistickú medailu.

Donedávna sa na stránku prihlásilo 7 tisíc ľudí, no administrátor ju čoskoro nato zablokoval. „Nadlho?“ pýta sa PureBreak.

22. OKTÓBER

48 km od brehov americkej Severnej Karolíny bola nájdená americká loď a nemecká ponorka z čias 2. sv. vojny, píše portál The Local. Lode sa nachádzajú od seba 240 metrov.

Zrážka plavidiel sa udiala 15. júla 1942 keď konvoj obchodných lodí z Norfolku vo Virgínii k Floride bol prepadnutý nemeckou ponorkou U-576.

Nová koncepcia budúcich vojen

Americkí vojaci rozpracovali koncepciu nasadenia armády v stále meniacej sa situácii súčasného sveta s názvom *Win in a Complex World (Víťazstvo v zložitom svete)*. Jej základom je *súčinnosť vojakov s diplomatmi, so zahraničnými partnermi, s médiami a s lídrami názorových skupín. Za príklad, ako by to malo vyzerat', sa dáva operácia ruskej armády na Kryme.*

Dokument pomenúva niekoľko typov hlavných vojenských hrozieb a navrhuje reagovať na ne po novom. **Po prvé,** konflikt s konkurenčnými veľmocami (Čína a Rusko – Američania to pomenúvajú aj v tomto poriadku). **Po druhé,** konflikty s regionálnymi veľmocami, vrátane Iránu a KĽDR. **Po tretie,** konflikty s nadnárodnými teroristickými organizáciami a organizovanými zločinnom. **Po štvrté,** kybernetické hrozby.

Rusko rozmiestnilo a sústredilo diplomatické, informačné, vojenské a ekonomické úsilie aby uskutočnilo to, čo niektorí experti nazývajú „nelineárnou operáciou“. Čiže bez toho, aby prekročilo zaužívanú prax, ktorá by si žiadala odpoveď NATO. „Rusko využilo aj možnosti kybernetického priestoru a sociálnych sietí, aby ovplyvnilo vnímanie vojenských operácií doma i za hranicami,“ uvádza sa v koncepcii.

Američania uvádzajú, že hoci následky zásahu Moskvy do udalostí na Ukrajine sú doposiaľ nejasné, už teraz je badať na **rozhodujúcu úlohu pozemných vojsk** pri obhajobe ruských záujmov v postsovietskom priestore. Konštatujú, že bez „životaschopných pozemných síl, schopných postaviť sa ruskej armáde a jej iregulárnym predstaviteľom, takéto dobrodružstvo zrejme zostane neudržateľné“.

„Potrebujeme armádu, ktorá bude adaptabilnou, inovačnou, využívajúcou iniciatívu, a ktorá bude problémy riešiť rôznymi spôsobmi,“ vyhlásil generál Raymond T. Odierno v Defense News. Hovoríme teda nielen o riešení problémov vojenskou silou, ale aj o riešení problémov medzirezortným spojenectvom.“

Náčelník správy výcviku... generál David Perkins porovnal koncepciu Víťazstva

v zložitom svete s koncepciou vzdušno-pozemných operácií, rozpracovanou v rokoch studenej vojny. Tá má vo svojom centre „matematický problém“ počtu tankov a delostrelectva. No súčasná vojna je „chaotická, nepredvídateľná a neriešiteľná“. „To nie je o neznámom, to je o tom, čo sa nedá zistiť,“ vysvetľuje.

V armáde je preto potrebné rozvíjať nevelké mobilné pozemné jednotky, perfektne zaodeté a vycvičené, ktoré dokážu v čo najkratšej dobe konať na ktoromkoľvek mieste na Zemi. Osobitnú pozornosť Američania udeľujú výcviku, nespoliehajúc sa pritom na technologickú prevahu USA a vychádzajúc z toho, že zvíťazí ten, kto lepšie ovláda svoje zbrane a výbavu.

Šéfredaktor ruského odborného časopisu Nacional'naja oborona Igor Korotčenko pre noviny Vzgl'ad uviedol, že nová americká koncepcia vychádza aj z krachu operácií USA v Iraku a Afganistane. „Oni neuvažujú v kategóriách veľkej vojny, zameriavajú sa len na postkrízové riešenia.“ Čiže „po čisto vojenskom víťazstve neudržia situáciu v rukách, víťazstvo sa im vyklzne, a vďaka tomu fakticky rozbitý protivník ožije z popola, ako vták Fénix.“

Badať, že aj Američania si pripustili existenciu nových reálií, v ktorých sa všetko mení. Dokonca i to, že nimi tak obľúbené „všetko riešiacie“ bombardovanie je už neefektívne.

Generálplukovník Leonid Ivašov neskrýva, že „majú sa čomu učiť na príklade Krymu“. „Oni sa spravidla „odbombardujú“, uskutočnia operáciu špeciálnych služieb a záškodnícku činnosť. No nech to robili kdekoľvek – v Afganistane, na Blízkom východe – nie príliš sa im to darilo.“

Pentagon si je sám vinný za toľko prehier. Veď on znižoval počty pozemných vojsk. To on ich znižoval výraznejšie ako ostatné súčasti armády, pretože „kraloval“ princíp bezkontaktné vojny: zbombardovať, zničiť vojenskú techniku, administratívne centrá a... nasadiť do funkcií bábky, ručne ovládané vlády... No nielen Líbya a Irak ukazujú, že na dnešok je to už málo.

-vmi- podľa zahraničnej tlače

Múr, ktorý rozdeľoval, a teraz spája

Berlín, 13. augusta 1961. Do mesta hýfne privádzajú ostnatý drôt, tony stavebného materiálu, všade behajú vojaci s ostrou municiou, ľudia v panike utekajú, kým sa ešte dá, a zvyšok sveta pri obrazovkách čiernobielych televízorov stojí s otvorenými ústami.

Je toto možné? Je to ďalšia vojna? Nie, to do platnosti vstúpilo moskovské uznesenie, ktorým sa mala uzavrieť hranica medzi dvomi nemeckými republikami NDR a NSR. Zistilo sa, že je potrebné urobiť opatrenia, aby obyvatelia neutekali z chudobného východu na bohatý západ. Tie markantné rozdiely však bolo vidieť až oveľa neskôr, dovtedy to všetci len tušili. Ľudia v snahe preniknúť umierajú, keď sa ešte cez rozostavanú stavbu snažia dostať z východu preč. Posledné dni, posledné hodiny a posledné pokusy prešmyknúť sa na „slobodu“.

A odrazu bolo ticho. Ohavná a sivá stavba rozdelila pulzujúce povojnové mesto na dve polovice. Východná patrila sovietskemu bloku a tá západná západoeurópskemu demokratickému bloku. Pripomienkou, kam sa nesmie, bolo 165 km „Železnej opony“ ktorej berlínska časť bola dlhá 45 km. V okolí múru bolo z východnej časti pásma smrti (vojaci so samopalmi, míny, pohraničné psy, drôt, vysoký múr a vodná priekopa) – počty obetí

sa odhadujú od 99 po vyše 1400 (historici sa nevedia zhodnúť). Odsúdených, ktorých za útek poslali za mreže, bolo 75 000. Ostré náboje sa spočiatku nepoužívali, ale počty utečencov rástli tak rapídne, že k prvému ostrému útoku došlo 24. augusta 1961 a k poslednému 6. februára 1989.

O 26 rokov neskôr...

Berlín, 12. júna 1987. Do Berlína prichádza Ronald Reagan – americký prezident, ktorý pred Brandenburskou bránou vyslovil tie pamätne slová: Pán Gorgačov zbúrajte tento múr. Zbožné prianie? Utópia? V tých časoch sa to rozhodne tak javilo, no zmena už bublala ako polievka pod pokrievkou...

O 2 roky neskôr...

Berlín, 9. novembra 1989. Günter Schabowski, člen politbyra, v televízii medzi rečou spomenie ministerské uznesenie, podľa ktorého sú cesty na Západ povolené cez všetky hraničné priechody. Reportéri zamrzli na

tlačovej konferencii rovnako ako ľudia pri televíznych obrazovkách – ozval sa len jeden hlas s otázkou: odkedy nariadenie vstupuje do platnosti? Schabowski odpovedá: podľa môjho názoru „ihneď“.

Informáciu o slobode nevedeli mnohí niekoľko desiatok minút stráviť. Ale to, čo nasledovalo, keď pochopili, že to nie je vtip, bolo číre šialenstvo z nadšenia. Fotografie zachytávajú ako ľudia bežia k múru a preliezajú ho, aby sa dostali na túžobne očaká-

vanú druhú stranu. Pohraničníci v priebehu minút rezignovali na kontrolu dokladov, len v nemom úžase stoja s úsmevom na tvári – aj oni sa tešia. Múr bude minulosťou, je to otázka hodín. Tak skoro síce betónovú ohavu nezbúrali, ale zničená bola s istotou oveľa rýchlejšie, ako ju stihli postaviť. Prvé betónové kusy začali padať 22. novembra 1989...

O rok neskôr...

Berlín, 3. október 1990. Už viac nie dvaja, ale jeden. Politickým sobášom NSR a NDR vznikla Nemecká spolková republika, skrátene Nemecko. Na múr sa odvtedy spomína tak raz ročne...

O 25 rokov neskôr...

Berlín, október 2014. Berlínsky múr, teda to, čo z neho zostalo, pokrýva divá zeleň, výtvy umelcov aj grafity. Nad Sprévu sa týčia posledné zvyšky spomienok na minulosť. Vodný bunker, ktorý nezničili pri demolácii, plesnie, hoci jeho vnútorné vybavenie je stále kompletne.

Ľudia odrazu začínajú históriu vnímať inak. Jedna časť kričí – odstráňme naveky ten symbol hanby, druhá odpovedá – nech tu stojí, aby sme nikdy nezabudli, akú chuť má SLOBODA. To, čo desaťročia rozdeľovalo, začalo spájať. Keď sa ozvalo zopár de-

veloperov s ponukou likvidácie múru, postavili sa nielen Berlínčania proti.

Skupina Luise Nord, ktorá je odvodením od predvojnovy štvrti Luisenstadt, na ktorej múr postavili, sa začína mobilizovať. To, čo nenávideli toľké roky, si odrazu Nemci nechcú nechať vziať. A volajú po záchrane. Architekti, predstavitelia Nadácie Berlínskeho múru a aj Múzeum Berlínskeho múru vyčísľili renovačné práce na milióny eur. Tie už ostatne investovali od roku 2006 na sanačné práce. Tridsaťsedem miliónov z verejných financií sa vyčerpalo a zišlo by sa viac. Maškrtný jazyk investorov, ktorí chcú lukratívne pozemky pri Spréve, ale prinútil mesto, aby nechalo o osude rozhodnúť občanov. Tí majú možnosť vyjadriť svoj názor na internete a podľa toho sa rozhodne, čo ďalej.

Zmizne múr naveky? Alebo ho pre budúce generácie zachráni zákon? Berlínčania by si želali to druhé. Už v roku 2013 bojovali za jeho zachovanie, a to prilákalo aj herca a speváka Davida Hasselhoffa aby uskutočnil koncert na rovnakom mieste ako v roku 1989, keď múr padal.

Nemci sa teda, zdá sa, začali na svoju minulosť konečne pozeráť ako na niečo, čo má síce temnú tvár, ale je už minulosťou. Napriek všetkému nechcú na ňu zabudnúť. S hrdosťou im vlastnou si totiž aj naďalej chcú pripomínať, že boli epicentrom studenej vojny.

A. MIKUNDOVÁ
zdroj: čtk, www.berliner-mauer-gedenkstaette.de

Čo Nemcov naučila 2. sv. vojna?

Dňa 1. septembra Nemecko rozpúťalo 2. svetovú vojnu, ktorá sa preň skončila totálnou porážkou. Nemci si z nej vzali tri poučenia:

Nemecko – nepochybniteľný vinník vojny

Táto vojna si vyžiadala 60–70 miliónov obetí (ak akceptujeme údaj Číny, že Japonci jej zabili vyše 35 miliónov ľudí, tak celkových obetí vojny bolo vyše 80 miliónov – pozn. red.). V priebehu holokaustu bolo zabitých 6 miliónov európskych židov. Európa spustla, Nemecko bolo porazené a rozčlenené. Milióny ľudí boli vyhnané alebo deportované. Prvý a zatiaľ posledný raz sa použila atómová výzbroj – Hirošima a Nagasaki.

O tom, kto je za rozpúťanie tejto vojny vinný, nebolo doposiaľ žiadnych pochybností. Na rozdiel od 1. sv. vojny, okolo ktorej sa historici stále sporia. Nemecko chcelo 2. svetovú vojnu a stalo sa jej príčinou.

Všetko sa skončilo tým, že Nemecko nielen porazili, ale ho aj rozbili. Leží na ňom aj strašný hriech tisícročného zloči-

nu – holokaustu. Vo vojne padlo vyše 9 miliónov Nemcov vrátane vyše 3 milióny civilistov (víťazi vojny hovoria o vyšších počtoch). Kobercové bombardovanie spojencov zotrela zo zeme nemecké mestá. Nemecko stratilo časť svojich východných území. Vyhnaných bolo 12 miliónov Nemcov.

Konať jednotlivo je od tých čias tabu

V povojnových rokoch sa západná časť rozdeleného Nemecka opäť pozviechala. Najskôr hospodársky a potom aj politicky. Počas studenej vojny a konfrontácie dvoch blokov sa SRN stala západnou časťou aj vojensky. Stala sa partnerom NATO. Západné Nemecko sa tiež stalo jedným zo zakladajúcich členov EHS, z ktorého neskôr vyrástla Európska únia.

Tá si osvojila **prvé principiálne poučenie z 2. svetovej vojny**: Nemcom sa zachcelo žiť v európskom Nemecku, stať sa partnerom demokratických štátov, nájsť si spojencov v Európe i na druhej strane At-

lantiku, v USA. Konať na politickej aréne samostatne je od tých čias tabu.

Druhé veľké poučenie hovorí: „Nie vojne, nie peklu na Zemi!“ Členstvo v NATO a vyzbrojenie armády, ktoré je s tým spojené, a neskôr aj ďalšie dozbrojenie vyvolalo v Nemcoch výraznú skepsu alebo obyčajné odmietnutie.

Nemecký ľud je proti akýmkoľvek vojenským operáciám

Aj 25 rokov po svojom zjednotení sú Nemci vo väčšine presvedčení, že vojna nemôže byť nástrojom politiky ani v tých najkrajnejších prípadoch. Práve pre toto sa v Nemecku rozpútavajú búrlivé diskusie zakaždým, keď vláda má riešiť otázku spoločných vojenských operácií s partnermi a spojencami (Kosovo, Afganistan). No a národ takéto rozhodnutie spravídla nikdy neschvaľuje.

Preto je prekvapujúce, že Nemecko pred pár rokmi zrušilo všeobecnú vojenskú povinnosť a začalo vytvárať profesionálnu armádu. Veď profesionálna armáda je potreb-

ná na to, aby sa v prípade vojenskej operácie mohol štát na nej aj partnersky zúčastniť.

Vo výsledku ono druhé poučenie („Vojna sa už nikdy nesmie zopakovať!“) núti Nemcov klamať samých seba. Zakaždým, keď sa od Nemecka požaduje, aby vnieslo svoj vklad do vojenskej operácie, politici sa začínajú ospravedlňovať: svoje rozhodnutia zdôvodňujú humánnymi aspektmi alebo hneď poukazujú na hroziacu genocídu. Politici totiž predpokladajú, že takto sa im podarí presvedčiť národ. Príznačné však je, že zvyčajne im to nevyjde.

Pred 75-timi rokmi bola rozpúťaná 2. sv. vojna. Dnes je Nemecko hospodárskym gigantom a čoraz aktívnejšiu rolu hrá aj na svetovej politickej scéne. Takáto rola sa však Nemcom príliš nepozdáva, dali by prednosť skôr nejakej úlohe „zeleného Švajčiarska“.

No to je už minulosťou. Spojenci od Nemecka očakávajú politické líderstvo a reálny vklad do vojenských operácií. Zároveň sa však očakáva aj jeho skromnosť, čo v plnej miere zodpovedá **treťiemu poučeniu**: Nemcom by nesedelo vyzývavejšie, a už vôbec nie autokratickejšie správanie.

Podľa Deutsche Welle, 1. september 2014

Vzdajte sa pojmu „oslobodenie od fašistických okupantov“

Vedenie ukrajinského štátneho rozhlasu a televízie sa oficiálne obracia na miestne médiá so žiadosťou akceptovať „odporúčania“ Ukrajinského inštitútu národnej pamäti, konkrétne namiesto pojmu „oslobodenie Ukrajiny od fašistických okupantov“ používať slová „vyhnanie nacistických okupantov z Ukrajiny“, napísali 22. októbra ruské noviny Vzгляд.

„Pojem „oslobodenie“ znamená slobodu, no v roku 1944 sa Ukrajina nestala slobodnou.“

„Ukrajina... sa len ocitla pod inou nadvládou, výsledkom ktorej boli masové represálie

a deportácie vrátane stovák tisíc Ukrajincov, Poliakov a celého Krymskotatárského národa. Voľnosť a slobodu ukrajinský národ získal až po 24. auguste 1991, oslobodenie Ukrajiny nastalo až po rozpade Sovietskeho zväzu,“ hovorí sa v oficiálnom vyhlásení.

Okrem toho sa odporúča akcentovať, že „vyhnanie nacistov z ukrajinských území“ bolo možné len vďaka masovej účasti Ukrajincov v radoch Červenej armády, ako aj v radoch ukrajinského osloboditeľského hnutia (OUN a UPA), v radoch odporu iných krajín, v armá-

dach spojencov, bojujúcich v Taliansku, vo Francúzsku, na Ďalekom východe a na tichooceánskom bojisku. Zároveň sa odporúča pamätať, že víťazstvo nad nacistickými okupantmi „je spoločným úspechom protihitlerovskej koalície a osloboditeľských hnutí“.

Viete, ako sa zrodil náš „Deň pre úctu“?

(Dokončenie zo str. 1)

■ **Ako sa tento zložitý a neraz rozporuplný vývin prejavil na oficiálnom hodnotení SNP a jeho zaradení do zoznamu medzi najvýznamnejšie historické udalosti pre ľudovodemokratické a socialistické Československo?**

– V jeho panteóne malo SNP vždy svoje významné miesto. Hoci sa v jeho oficiálnom dramaticky sa meniacom obraze výrazne menili hlavní aktéri. Z povojnového ročného piedestálu bola koncom štyridsiatych a v päťdesiatych rokoch do väzenia neraz krátka cesta.

Osudy Povstania ako tradície boli vždy úzko späté so stavom česko-slovenských vzťahov, osobitne s postavením a právomocami slovenských národných orgánov v spoločnom štáte.

V roku 1989 systém úradných sviatkov s oficiálnymi názvami vyzeral nasledovne.

Jediný štátny sviatok: 9. máj – „Výročie oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou“.

Dva pamätné dni: 5. júl – „Cyril a Metod – zakladatelia slovanského písomníctva“ a 6. júl – „Výročie upálenia Jána Husa“ (1415).

Štyri významné dni ČSSR: 25. február – „Víťazstvo česko-slovenského pracujúceho ľudu“ (1948), 29. august – „Slovenské národné povstanie“ (1944), 28. október – „Deň znárodnenia“ (1945), 7. november – „Veľká októbrová socialistická revolúcia“ (1917).

■ **Lenže prišiel November 1989 a všetko bolo inak.**

– Nie hneď a nie celkom. Prirodzene, že z týchto uznávaných historických udalostí boli zmetené tie, na ktorých stál odchádzajúci režim a ktoré boli v zásadnom rozpore s hlavným trendom k novému režimu. Zanikanie sovietskej sféry vplyvu a zrušenie ústavného vyjadrenia vedúcej úlohy KSČ vytvorilo nový základ pre novú zostavu sviatkov. SNP nemohlo nebyť súčasťou revolučného prehodnocovania česko-slovenskej histórie.

Historická bonita Povstania, ktorá vyrástla z jeho národného rozmeru, vlastenectva, demokratizmu a z medzinárodného prepojenia s európskou rezistenciou, však bola tak silno zažitá slovenskou spoločnosťou, že ju výrazne neoslabili ani predchádzajúce účelové komunisticko-socialistické dobové deformácie.

Povstanie malo svoj hlbinný dejinný potenciál aj pre všeobecne želaný proces zapojenia Československa do integrujúcej sa demokratickej Európy. Od novembra 1989 do jesene 1992 prebehli aj v slovenskej verejnosti dišputy o SNP, v ktorých sa ukázalo, že je historickou udalosťou, ktorá demokratické Slovensko spája s demokratickou Európou tak, ako žiadna iná. Nádeje a plány síl porazených vo vojne a spochybňujúcich zmysel a význam Povstania nemohli uspieť. Nadväzovať na slovenskú vojnovú štátnosť bolo vzhľadom na demokratickú Európu nemožné a vzhľadom na vnútropo-

litický ponovembrový vývoj aj neuskutočiteľné a ľudsky, morálne neprípustné.

■ **Takže spoločenské vedomie v tomto čase zemetrasenia hodnôt už bolo pripravené na predloženie návrhu na sviatok najvyššej štátnej úrovne?**

– Politické riešenia, a ich výsostnou súčasťou je aj prijímanie zákonov, sa nedejú dajako automaticky. Aj vyjadrenie hodnoty SNP zákonom treba vidieť v konkrétnych politických podmienkach a súvislostiach.

V ponovembrovom období Česko-Slovenska prebiehal proces, v ktorom išlo o štátoprávne pretvorenie spoločného štátu. Plne sa to prejavilo už pri sporoch o prijatie jeho názvu – zo slovenského pohľadu názvu, ktorý mal vyjadrovať rovnoprávnosť obidvoch štátotvorných národov. Ešte závažnejší dosah mali spory a riešenia vo veci novej delby kompetencií medzi federáciou a národnými republikami.

Na program dňa prichádzali ďalšie kľúčové problémy spoločného štátneho súžitia. Princíp z Povstania o budúcom vzťahu našich národov ako rovný s rovným tu bol stále prítomný. Napokon tento komplikovaný proces smeroval k politicky kontrolovanému pokojnému rozdeleniu Českej a Slovenskej federatívnej republiky.

Na oslavách 46. a 47. výročia SNP sa zúčastnila najvyššia parlamentná a vládna reprezentácia – federálna aj národných republík – na čele s prezidentom V. Havlom. A bez ohľadu na politické strany, Povstanie vyzdvihla a k nemu sa hlásila. Ale zároveň pripomínam, že v tomto volebnom období, za vládu VP, nebol pokus povýšiť SNP na štátny sviatok úspešný.

■ **Čo sa odvtedy zmenilo? Z čoho vyrástla nová nádej?**

– Po voľbách v roku 1992, aj v dôsledku víťazstva HZDS u nás a ODS v Českej republike, výrazne postupoval proces hľadania nového štátoprávneho riešenia vzťahu českého a slovenského národa.

Slovenský parlament prijal 17. júla 1992 Deklaráciu SNR o zvrchovanosti Slovenskej republiky a 1. septembra Ústavu Slovenskej republiky. Za oba základné dokumenty, cesty

SDĽ skončila vo voľbách druhá. A stačila sa za krátky čas osvedčiť ako konštruktívna politická sila. A pritom sa rýchlo etablovala v európskom ľavicovom hnutí, predstaveným Socialistickou internacionálou. Pretože sa ponovembrová víťazná koalícia roztrieštala a dostala do vzájomného ostrého boja, bez SDĽ nebolo možné presadiť ústavné štátoprávne riešenia.

Pavol Kanis s herečkou Máriou Kráľovičovou.

To boli základné politické predpoklady a parlamentné skutočnosti pre zaradenie SNP ako veľkej historickej udalosti do politických základov prichádzajúcej samostatnej demokratickej Slovenskej republiky.

Slovenská verejnosť, a nielen ona, bola zobudená aj takými aktivitami, akou bolo v roku 1990 odhalenie pamätnej tabule J. Tisovi na budove bývalého učiteľského ústavu v Bánovciach nad Bebravou alebo jemu venovaná konferencia, ktorá sa konala na jar 1992.

Na druhej strane sa zasa konalo viacero podujatí, na ktorých s kritikou Tisovho slovenského štátu, ale aj pofebruárových deformácií a účelových prekrútených obrazov Povstania vystúpil disident historik J. Jablonický. Jeho objektívny nadčasový pohľad na SNP bol pre zorientovanie sa časti verejnosti veľmi dôležitý.

■ **Podme teraz k samotnej poslaneckej iniciatíve s návrhom zákona, aby 29. august bol štátnym sviatkom.**

– Návrh na vydanie zákona o vyhlásení 29. augusta za štátny sviatok predložila skupina poslancov v SNR v júli 1992. Ako každý iný musel prejsť obvyklým legislatívnym proce-

vanie výborom do 16. septembra a určilo Ústavnoprávny výbor na skoordovanie stanovísk ostatných výborov a ich prenesenie do spoločnej správy. Návrh zákona nezískal väčšinu hlasov iba vo výbore pre štátnu správu, územnú samosprávu a národnosti.

V čase tohto legislatívneho procesu bolo predsedovi SNR a jej predstaviteľom doručených okolo

120 podporných stanovísk a petícií a 7 listov, ktorých pisatelia vyslovili nesúhlas s vyhlásením 29. augusta za štátny sviatok.

Na poslanecký návrh reagovali aj dve skupiny historikov. Jedna, v ktorej boli J. Jablonický, L. Lipták a ďalší, vyhlásenie 29. augusta za štátny sviatok podporila. Vychádzala z toho, že SNP bolo, je a zostane jedným z najmocnejších prameňov našej národnej hrdosti a identity. Vo svojom vyhlásení uviedla: „V tradíciách povstania, ktoré sa zakotvili vo vedomí slovenskej spoločnosti sa, odráža šťastná symbióza národnej hrdosti, celoeurópskej spolupatričnosti, demokratickosti, sociálnej spravodlivosti i štátoprávnych snáh slovenskej spoločnosti.“

Druhá skupina historikov, v ktorej boli okrem iných, F. Bielik a R. Letz, vo svojom stanovisku považovala prijatie poslaneckého návrhu za predčasné, až pokiaľ si naša spoločnosť neutvorí pravdivý obraz o povstaní. Požadovali vyhlásiť za štátny sviatok 19. september, keď v roku 1848 štiúrovská SNR vyhlásila neodvislosť slovenského národa.

■ **Už z toho, čo hovoríte, vidieť, že SNP opäť pútať pozornosť nielen širokej, ale aj odbornej verejnosti. Rokovanie o návrhu zákona teda mohlo byť naozaj dramatické.**

– Aj bolo. Dramatické názormi. Ale rozprava prebiehala v pozoruhodne kultúrnom tóne.

Neraz na to spomínam a dobre si to pamätám. Veď som za skupinu poslancov návrh zákona uviedol a mal som aj záverečné slovo v rozprave. Spoločnú správu o výsledkoch prerokovania návrhu vo výborech predniesla poslankyňa HZDS A. Draxlerová.

V rozprave vystúpilo zo 20 poslancov. Prekvapilo ma v nej, ale aj v rozhovoroch s poslancami, ako veľa ich má, zo 150-členného parlamentu väzby k Povstaniu, cez svojich najbližších či vzdialenejších rodinných príslušníkov. Mne aj táto skutočnosť potvrdzovala národný

rozmer Povstania, veľkú početnosť ľudí v ňom, ako aj rozsiahlosť teritória, v ktorom protifašistický odboj prebiehal.

Za navrhovateľov môžem povedať, že rozprava sa týkala našej národnej minulosti, prítomnosti aj budúcnosti. Tak tomu môže byť len pri ozaj veľkých národných udalostiach. Pri nich totiž ide vlastne o zmysel našich národných dejín, presnejšie o zmysel našej národnej aktivity na križovatkách dejín.

Z hľadiska postupujúcej prítomnosti sme si Povstanie – ako výstižne svojho času povedal L. Novomeský – boli dlžní sami sebe. A to platí aj pre začiatok 90. rokov, keď bolo životne dôležité zapojiť sa do integrujúcej sa demokratickej Európy. Žiadna udalosť z našich dejín pre to taký pozitívny potenciál nemala, aký malo a má SNP. Na jeseň roku 1992 s ním súvisela aj naša budúcnosť. Na dvere klopal náš nový samostatný demokratický štát. Prijatie návrhu na vydanie zákona o 29. auguste ako štátnom sviatku sme chápali aj ako dar do kolísky mladej samostatnej demokratickej Slovenskej republiky.

■ **Čo vadilo v textácii návrhu zákona oponentom? Čo navrhovali zmeniť?**

– Mne sa javila rozprava ko-rektnou. Rozmýšľal som aj nad postojmi a názormi tých, ktorým 29. august ako štátny sviatok nevyhovoval. Napokon ako navrhovateľovi mi v tomto prípade išlo o každý súhlasný hlas.

V rozprave odzneli tri pozmeňovacie návrhy: Prvý predložil A. Neuwirth (KDH) – aby 29. august sa stal pamätným dňom celonárodného všeobecného zmierenia. Druhý a tretí predložil J. Fekete (HZDS) – aby 29. august ako SNP bol pamätným dňom a aby sa štátnym sviatkom stal 8. február „Deň technického a humanného pokroku“.

Tento tretí návrh autor odvodzoval od 8. februára 1627, keď bol v Banskej Bystrici prvýkrát na svete použitý strelný prach na mierové účely.

Ani jeden z týchto pozmeňovacích návrhov poslanci neschválili.

■ **Pripomeňte nám konkrétne výsledky hlasovania za zákon ako celok. Kto hlasoval za, kto proti, a kto sa zdržal hlasovania?**

– Celkové hlasovanie o poslaneckom návrhu na vydanie zákona o vyhlásení 29. augusta za štátny sviatok prinieslo tieto výsledky: ZA návrh hlasovalo 89 poslancov, PROTI návrhu 12 poslancov, ZDRŽALO SA 26 poslancov a 1 nehlasoval. No a kto a ako hlasoval? O tom hovorí príslušný záznam SNR.

■ **Vy ste zhodou okolností – ako minister obrany SR – mali na starosti hneď aj organizáciu osláv 50. výročia SNP v roku 1994.**

– Ten štátny sviatok sme tým padlým, mŕtvym aj žijúcim boli dlžní. Áno, mal som vtedy a aj dnes mám dobrý pocit z toho, že Slovenské národné povstanie je verejnosťou uznaným pilierom historického príbehu nášho národa. Vladimír MIKUNDA

Kto bol proti, zdržal sa...

Proti: Jozef Rea, Július Brocka, Ján Masarik, Anton Neuwirth, Ján Čarnogurský, František Mikloško, Mária Romanovská, Mikuláš Dzurinda, Peter Brňák, Ján Figel', Ján Šlota, Peter Lauko.

Zdržal sa: Pavol Hrušovský, Igor Korbela, Vlastimil Vicen, Marián Vrabec, Miroslav Pollák, Augustín M. Huska, Ľudmila Mušková, Mária Vráblová, Ján Krivčík, Pál Csáky, Igor Gazdík, Igor Pribula, Jozef Čapkovič, Ladislav Kvasnička, Štefan Tárjaj, Rudolf Goc, Eva Rusnáková, Milan Letko, Ladislav Pittner, Miroslav Tahy, Alžbeta Istonová, Ivor Surový, Viliam Sojka, Jozef Polacko, Ľudovít Černák.

Nehlasoval: Ivan Gašparovič

k samostatnej Slovenskej republike, hlasovala väčšina poslancov SDĽ.

Rozhodujúcou politickou silou týchto dejinotvorných aktivít bolo Hnutie za demokratické Slovensko. HZDS malo v SNR suverénne najpočetnejší parlamentný klub. Bez tohto politického subjektu nebolo možné, aby sa 29. august stal štátnym sviatkom.

som. Vláda SR na svojom zasadnutí 11. augusta návrh zákona prerokovala a vyslovila s ním súhlas – s tým, že sa v ďalšom procese zohľadnia jej pripomienky. Tento súhlas vlády, vedenej V. Mečiarom, vytvoril základný predpoklad na schválenie návrhu zákona v parlamente.

Následne Predsedníctvo SNR pridelo návrh zákona na preroko-

Vážme si slobodu a nedovoľme ext

Spomienka na Zvonici

Tri hymny na počesť 70. výročia SNP zazneli na Zvonici pri Strečne. Francúzska, česká a slovenská. Na spomienkovom zhromaždení sa zúčastnili veteráni vojny a pamätníci SNP, občania Žiliny, Strečna a okolitých obcí. Vyjadriť úctu prišli aj oficiálni hostia, podpredsedníčka NR SR Erika Jurinová, minister životného prostredia Peter Žiga, chargé d' affaires Francúzskej republiky v Bratislave Héléne Roosová, Général Leroi, Chef du Service historique de la Défense s delegáciou, predseda ŽSK Juraj Blanár, primátor Žiliny Igor Choma a predseda ObIV SZPB Juraj Drotár s delegáciou žilinskej oblastnej organizácie. Ďalej tu boli prítomní aj zástupcovia parlamentnej skupiny priateľstva so Slovenskom z Českej republiky, delegácie ČSBS a ČSOL z Ostravy, klubu vojakov ZV SR a Klubu vojenských výsadkárov Žilina a ďalší.

Od pamätného monumentu

Podpredsedníčka NR SR Erika Jurinová zdôraznila, že hlavným atribútom SNP bolo zjednotenie národa a stálym odkazom Povstania je nezabúdať. Neznižovať význam udalostí, ktoré sa v boji proti fašizmu odohrali, a sústavne potvrdzovať, že sme neustále schopní postaviť sa proti zlu.

Vedúca francúzskej delegácie poukázala na dlhodobé francúzsko-slovenské bratstvo a uvedenie si hodnoty slobody vybojovanej v spoločnom boji proti fašizmu. Zdôraznila, že Francúzi na to nezabúdajú a ponúkajú ďalšie partnerské vzťahy so slovenskými mestami, obcami a organizáciami.

Predseda ŽSK Juraj Blanár vyzval súčasníkov, aby si vážili slobodu a nedovolili extrémistom popierať myšlienku SNP. Zároveň apeloval na mladé pokolenie, nech sa zaujíma o odkaz SNP a aby si ho aj osvojilo.

Predseda ObIV SZPB Juraj Drotár pripomenul SNP aj z vojenského hľadiska. Zdôraznil význam bojov v okolí Strečna pre počiatkové obdobie SNP. Vyzdvihol pritom hrdinstvo a obetivosť povstaleckých vojakov, partizánov a obyčajných ľudí, ktorí bojovali proti nenávidenému fašizmu. Osobitne ocenil de Lanurienových partizánov, ktorí v bitke o strečniansku tiesňavu preukázali okrem obetivosti a hrdinstva aj vysokú nezlomnosť.

Dušan HALAJ, foto OÚ Strečno

Spomienka na Zvonici.

Oslavy 70. výročia SNP v obci Prašník

Obci Prašník právom patrí prívlastok „povstalecká“. Bola križovatkou bojov partizánov v trnavskom kraji. Priamo sa zapojila do bojov proti fašizmu, ktorého krutosť pocítili všetci jej občania, osobitne z osady Pustá Ves.

Prítomní na tohtoročných oslavách SNP sa poklonili odvahe a statočnosti všetkých účastníkov SNP v rekreačnom stredisku Dúbrava. Osobitne svojim rodákom a aj ich veliteľovi generálovi Il'jovi D. Dibrovovi. Pripomenutie si historických udalostí spred 70 rokov pokračovalo kladením vencov na cintoríne

v Pustej Vsi a slávnostným zhromaždením občanov v malebnom prostredí miestneho amfiteátra.

Pozvanie organizátorov osláv na Prašníku prijali podpredsedníčka NR SR R. Zmajkovičová, prvý tajomník veľvyslanectva RF v SR N. Rižov, poslanec NR SR a podpredseda TTSK A. Hambálek, poslanci Národnej

rady SR I. Varga a M. Kovačocý, člen Predsedníctva ÚR SZPB Jozef Havel a predseda ČSBS z Břeclavi Václav Vaněk.

Priami účastníci bojov v SNP si z rúk zástupcov SZPB prevzali čestné uznanie ako prejav našej úcty, obdivu a vďaky.

Slávnostnú atmosféru podujatia umocnil bohatý kultúrny program, v ktorom sa predstavila dychová hudba Dubovanka z obce Dubovany, ženský spevácky súbor Holeška z Prašníka a

folklórna skupina Kýčer z Turej Lúky.

Počas osláv sa konala aj statická výstava zbraní a air-softová strelnica, ktorú zabezpečovali členovia 21. oddielu domobrany M. R. Štefánika so sídlom v Prašníku, a tiež dynamická ukážka stretu partizánov s nemeckým oddielom, predstavená členmi Klubu vojenskej histórie Prašník, a symbolická partizánska vatra.

Značná účasť obyvateľstva je dôkazom, že odkaz SNP je stále živý a má čo povedať každej generácii.

ZO SZPB Prašník

Kladenie venca pred OÚ (zľava - starosta Šulej a Ján Lakanda).

Oslavy v „slovensk

Začiatkom septembra 1944 sa v obci Telgárt a jej blízkom okolí odohrávala jedna z najvýznamnejších bitiek celého SNP. Pri ústupe k sedlu Besník nemeckí okupanti 5. 9. 1944 obec vypálili. Zho-relo 263 domov. Väčšina obyvateľov sa ukryla v horách, časť z nich prichýlili vo svojich domovoch obyvatelia okolitých obcí. Vojaci Červenej armády neskôr obec pri prameni Hrona pomenovali slovenským Stalingradom, podľa miesta najkrvavejšej bitky celej druhej svetovej vojny.

V nedeľu 12. októbra 2014 si tunajšie udalosti spred sedemdesiatich rokov pripomenuli účastníci pietnej spomienky. Starostka obce Mária Knižková spolu s delegáciou ObIV SZPB Brezno položila veniec

rémistom popierať myšlienku SNP

ka Mária Knižková, Milan Medveď, Ján

kom Stalingrade“

k pamätníku hrdinov SNP pred obecným úradom. Po presune na miestny cintorín a položení venca k pamätníku 103 vojakov a partizánov, ktorí v bojoch pri Telgárte padli, vykonal krátku panychídu správca farnosti Marián Sabol. Podujatie pokračovalo v kultúrnom dome príhovorom predsedu ObIV SZPB Brezno Jána Šuleja a odovzdaním Čestného uznania ÚR SZPB obci, ktoré jej bolo udelené pri príležitosti 70. výročia SNP.

Boje pri Telgárte priblížili účastníkom pietnej spomienky žiaci miestnej základnej školy vo svojom literárnom pásme. Členovia folklórnych skupín Telgárt z Telgártu a Kráľova hoľa z Pohorelej ich doplnili o partizánske a revolučné piesne.

Ján ŠULEJ, predseda ObIV SZPB Brezno

Brezňania po stopách SNP

Členovia ZO SZPB č. 1 Brezno sa aj v tomto roku vybrali na zájazd Po stopách SNP. Tentoraz po trase pamätných miest bojov v Západných Tatrách a Roháčoch.

Prvá zastávka – Zuberec. Na ceste k nemu sme obdivovali nielen Liptovskú Maru a ranným slnkom ožiarené tatranské končiare, ale aj náladu, ktorú vytvorili naše členky speváckeho zboru.

„V tejto lokalite je hlboko v histórii protifašistického odboja zapísaná partizánska nemocnica, ktorá bola zriadená v drevorubačskom zrube na svahu Salatín,“ informoval nás člen SZPB a tajomník Klubu seniorov Horskej služby Milan Mikláš. Po pamätných miestach

nás sprevádzal spolu so Stanislavom Jandúrom, predsedom Klubu seniorov Horskej služby.

Pri histórii vzniku partizánskej nemocnice spomenul prevoz 14 ranených partizánov poľskou záchrannou službou cez Roháče do Poľska. Všetkých sa podarilo zachrániť a táto záchranná akcia sa považuje za jednu z najodvážnejších akcií v histórii Horskej služby.

Ďalším našim cieľom bol Partizánsky cintorín v Látanej doline pri Zverovke, ktorý všetkým náv-

števnikom Roháčov pripomína tunajšie oslobodzovacie boje. Po položení kvetov k pomníku sme sa započúvali do príbehu o mladom partizánovi Stanislavovi Majewskom z Poľska, ktorý ako 18-ročný bojoval v Brigáde M. R. Štefánika v okolí Zuberca.

„Po vojne sa stal čestným občanom obce, ktorú pravidelne navštevoval. Jeho osobným želaním bolo, aby po smrti bol pochovaný spolu so svojimi bojovými druhmi na partizánskom cintoríne v Roháčoch. Tak sa aj stalo. V roku 2001 bola jeho urna s popolom uložená so všetkými vojenskými poctami za účasti jeho rodiny, zastupiteľských zborov obidvoch štátov,

spolubojovníkov, členov SZPB a Horskej služby v Západných Tatrách tu na partizánskom cintoríne,“ poznamenal M. Mikláš.

Treťou našou zastávkou bolo pietne miesto obetí a osobností Roháčov na neďalekej Zverovke. Vybudované bolo na základe iniciatívy a za účinnej podpory seniorov Horskej služby.

Na spiatocnej ceste sme sa ešte zastavili na pamätníku vojakov padlých pri oslobodzovaní Liptovského Mikuláša, na cintoríne Háj Nicovô pri Liptovskom Mikuláši. V úcte k tu pochovaným osloboditeľom sme taktiež položili kyticu kvetov.

Viera SMÉKALOVÁ, tajomníčka ZO SZPB č. 1 Brezno
(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Úcta k tradíciám, zodpovednosť za budúcnosť

To je hlavná myšlienka, s ktorou sa vo svojej práci riadi predseda Trnavského samosprávneho kraja Tibor Mikuš. V tomto duchu každoročne oceňuje osobnosti a kolektívy, ktoré tvorili dejiny kraja a významne prispeli k jeho rozvoju, či už v oblasti vedy, vzdelávania, kultúry, športu, alebo sa zaslúžili o záchranu ľudského života.

Pri príležitosti 70. výročia SNP sa predseda TTSK rozhodol oceniť žijúcich priamych účastníkov protifašistického odboja.

Pamätnú medailu Trnavského samosprávneho kraja si prevzali Ľudovít Ambruš, Metod Babirát, Margita Dubrovayová, Viktor Chmúra, Miroslav Ivan, Jozef Kopáčik, Anton Kurecký, Jozef Kudla, Augustín Maron, Štefan Palovič, Jaroslav Snopek a Anton Turanský. Pamätná medaila bola udelená aj Jozefovi Petrášovi, predsedovi ObIV SZPB v Trnave, za šírenie myšlienok boja proti fašizmu a pri príležitosti životného jubilea.

Medzi vyznamenanými kolektívami bola tiež oblasťná organizácia SZPB Trnava. Cena Trnavského samosprávneho kraja jej bola udelená za šírenie a presadzovanie humánneho a demokratického odkazu SNP a boja proti fašizmu, ako aj proti prejavom neofašizmu a extrémizmu v súčasnosti.

Cenu TTSK si preberá podpredseda ObIV SZPB Trnava Ján Fančovič.

Ocenenia odovzdal predseda TTSK Tibor Mikuš 2. októbra 2014 v Divadle J. Palárika v Trnave. Každému osobitne poďakoval za obetavú a záslužnú činnosť v prospech kraja a jeho obyvateľov. Na slávnosti sa ako čestní hostia zúčastnili poslanci zastupiteľstva TTSK, zástupcovia akademickej obce, primátori a starostovia, riaditelia organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK i rodinní príslušníci ocenených.

Emília DÍTEOVÁ, snímka Ivan Krajčovič

V Trenčianskych Tepliciach odovzdávali priamym účastníkom SNP čestné uznania primátor Štefan Škultéty (na snímke) a predseda ZO SZPB Karol Glamoš.

Diplomy si prevzali Anna Miklánková, Helena Červená a Želislav Obrcian, ktorí po vypuknutí SNP pomáhali partizánom. Nosili im jedlo, zbrane, skrývali ranených vo svojich domoch a veľakrát pri tom riskovali to najcennejšie, čo mali – svoj život.

Mária LAUFFOVÁ
tajomníčka ZO SZPB Trenčianske Teplice

V minulom čísle Bojovníka sme vám priniesli krátky prierez z vojnového života povstaleckého veliteľa genmjr. in memoriam Jozefa Dobrovodského. Spomenuli sme tiež, že súčasťou tohtoročných osláv SNP bolo aj odhalenie pamätnej dosky na jeho pamiatku v Žiline.

Táto naozaj esteticky vydatená pamätná tabuľa na žulovom podstavci (autorom je sochár Ondrej Lipták) sa zrodila z iniciatívy ObIV SZPB v Žiline za účinnej pomoci MÚ a ŽSK. Jej slávnostné odhalenie sa konalo pod zástitou žilinského primátora Igora Chomu. Kyticu kvetov si pamiatku otca uctila aj Eva Plaskurová-Dobrovodská.

* * *

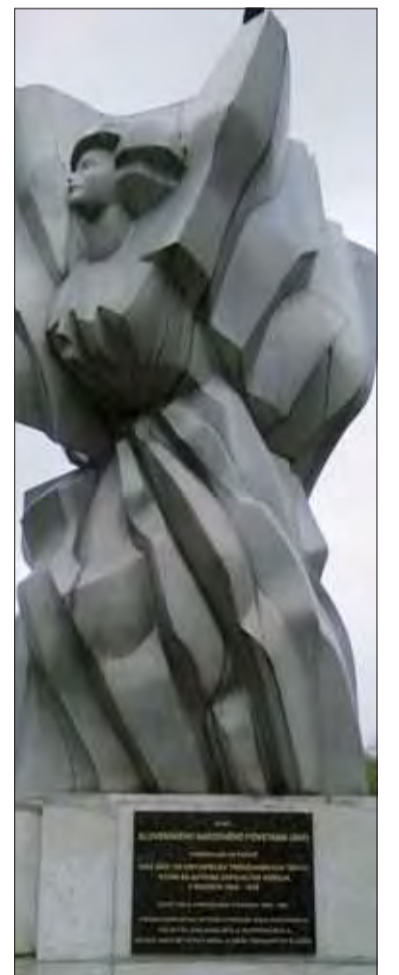
Zaujímavosťou tohto spomienkového podujatia bolo, že primátor po ňom otvoril biogra-

fickú výstavu historika Dušana Halaja a akademického sochára Štefana Pelikána pod názvom Prvý proti nacizmu. Výstava dokumentuje životné osudy Jozefa Dobrovodského od jeho mladosti cez službu v armáde a prípravu Povstania v žilinskej posádke až po prvé boje na na území mesta a v jeho okolí, osobitne v Strečnianskej tiesňave.

Juraj DROTÁR, snímka Ján Štofko Meš Žilina

Pamätná doska v Trenčianskych Tepliciach

Pamätná tabuľa odhalená na sídlisku Štvrť SNP.

Popri tradičnej oslave pri pamätníku padlých v SNP sa v kúpeľnom parku Trenčianskych Teplic konali aj sprievodné akcie.

Primátor Štefan Škultéty spolu s predsedom ZO SZPB Karolom Glamošom slávnostne odhalili pamätnú dosku, umiestnenú na monumente v strede sídliska. Pamätná doska prezrádza, že vybudované bolo v rokoch 1963 až 1983 a na počesť vyše 150 obyvateľov Trenčianskych Teplic, ktorí sa v rokoch 1944–1945 aktívne zapojili do odboja, získalo pomenovanie Štvrť Slovenského národného povstania.

Mária LAUFFOVÁ, tajomníčka ZO SZPB T. Teplice

Kto zradil ZSSR a ČSR odovzdal fašizmu?

V septembri sme si pripomenuli 75 rokov od rozpútania 2. sv. vojny i 76. výročie falošného spojenectva preukázaného zradou počas mníchovského diktátu. Kto v tejto vojne najviac vytrpel? Predsa ten, kto prežil aj najviac zrád: ZSSR!

V máji 1935 bola podpísaná zmluva medzi Francúzskom a ZSSR o vzájomnej pomoci pri útoku agresora. Obdobný dokument bol zároveň Sovietskym zväzom podpísaný aj s Československom.

Úsilím hitlerovskej diplomacie bolo prekaziť ratifikáciu tejto zmluvy. Dňa 18. decembra Hitler povedal poľskému veľvyslancovi v Berlíne, že sa „rozhodne postaví proti akejkoľvek spolupráci Západu s Ruskom“. Nemecké názory veľmi dobre po vojne vyjadril hitlerovský vicekancelár von Pappen: „Už som spomínal nerozlučnosť celej germánskej histórie. Od Karola Veľkého, pokresťančenia územia medzi Labe, Odrou a Vislou, od pripojenia Pruska a Pobaltských krajín nemeckými rytierskymi rádmi, nemecký národ vždy plnil svoj dlh ochrany v strednej Európe nielen klasických kultúrnych tradícií, ale aj samotnej koncepcie kresťanstva. Nech to bol Džingischán pri Lehnici alebo Turci pod Viedňou, či snahy Ruska o dosiahnutie nezamýšľaných prístavov Západu – vždy sme prijímali úder pri obrane Európy od útokov z Ázie ako prví.“

„Pocit historickej misie má hlboké korene vo vedomí každého Nemca... Môžu nám oponovať, že v tejto historickej kontinuite existovali aj trhliny. Áno, čas od času sa Prusko pokúšalo spojiť s Ruskom na dosiahnutie istých čiastkových cieľov, v dejinách boli aj pokusy pripojiť Rusko k rodine európskych národov. Príkladom takého pokusu bolo spojenectvo Rakúska, Veľkej Británie a Pruska s Ruskom proti Napoleonovi, avšak... Rusko je ázijskou dŕžavou a ako také sa nepoddá europeizácii.“

Aj mníchovská zrada sem patrí!

Francúzsko napriek tomu 28. februára 1936 ratifikovalo francúzsko-sovietsku zmluvu, lenže už na druhý deň francúzsky veľvyslanec v Berlíne dostal inštrukcie obrátiť sa na nemeckú vládu a vysvetliť jej, na akom základe môžu byť začaté rozhovory o francúzsko-nemeckej dohode.

Následné francúzsko-nemecké rozhovory boli síce tajné, ale už 7. marca 1936 Hitler v Reichstagu vyhlásil, že vráti Nemecku rýnsku oblasť, a nemecké vojská ju obsadili. Francúzsko nerobilo nič, hoci jeho vojenská prevaha bola v tom čase zdrvivá.

Všimnime si symetriu situácií. ZSSR bol v roku 1935 ohlúpený paktom s Francúzskom a jeho hlavný protivník, hitlerovské Nemecko, ktorý si postavil cieľ rozšíriť svoj Lebensraum, životný priestor, o územia „východných barbarov“, získal prikrýtie svojej západnej hranice. Veď aj vďaka tomu obsadil k roku 1939 obrovské územia (smerom na východ) a výrazne znásobil svoj priemyselný potenciál.

ZSSR odpovedal na túto zákeernosť Francúzska analogicky, no až v roku 1939. A urobil tak preto, lebo spoľiehať sa na dobrú vôľu zradných spojencov by bolo nielen nelogické, ale aj nerozvážne a priam hlúpe.

V roku 1936 mal ZSSR v Európe len

dvoch spojencov – Československo a republikánske Španielsko. Ibaže koncom júla 1936 generál Franco zorganizoval prevrat proti republike, v čom ho podporila prakticky celá armáda.

Začala sa občianska vojna. Rozhodujúcu politickú úlohu v nej zohralo to, že Franco hneď obsadil Huelvu, kde boli medené doly britskej spoločnosti Rio Tinto, ktorá patrila anglickej vetve rodiny Rothschildovcov.

Po tom, ako frankisti obsadili biskajské prístavy, odkiaľ sa do Británie prevážala železná ruda, padli všetky šance španielskej republiky. Dňa 16. apríla 1938 bola podpísaná anglicko-talianska dohoda, ktorá fakticky umožňovala Taliansku slobodne konať voči Španielsku (a v Habeši) výmenou za jeho zhovievavosť voči mocenským krokom v strednej Európe. Konečným víťazstvom frankistov ZSSR stratil posledného zo svojich európskych spojencov.

Na priamy pokyn Londýna a Paríža si z Československa vtedy odhryzli Poľsko, Nemecko a Maďarsko. Keď 11. marca 1938 Hitler vydal nemeckým ozbrojeným silám rozkaz okupovať Rakúsko (Operácia Otto), ZSSR zareagoval veľmi rýchlo. Litvinov už 17. marca navrhol zvolať konferenciu na uvedenie do života francúzsko-sovietskeho paktu v rámci Ligy národov, ak Nemecko ohrozí mier.

Návrh na vytvorenie Francúzsko-anglicko-sovietskeho spojenectva bol odmietnutý tak v Paríži, ako aj v Londýne. Chamberlain k tomu 20. marca napísal svojej sestre: „Plán ‚Veľkého spojenectva‘, ako ho nazýva Winston Churchill, mi prichádzal na um už dávno predtým, ako ho spomenul Winston. Diskutoval som o ňom s Halifaxom a posunuli sme ho na posúdenie náčelníkom štábov a expertom ministerstva zahraničných vecí. Je to veľmi

príťažlivá myšlienka. Naozaj, veľa sa dá povedať na jej obranu, kým sa na ňu nepozriem z uhla jej praktickej uskutočniteľnosti. Potom, jej príťažlivosť mizne. Stačí sa pozrieť na mapu, aby sme videli, že Francúzsko a my nemôžeme nič urobiť na záchranu Československa pred vpádom Nemcov, ak by sa tí rozhodli na taký krok... Preto som odmietol akúkoľvek myšlienku na poskytnutie záruk Československu alebo Francúzsku v súvislosti so záväzkami voči tomuto štátu.“

Oficiálna pozícia Veľkej Británie však znela inak: „Vláda Jeho veličenstva si myslí, že nepriamym, no nie celkom nevyhnutným následkom konania navrhovaného sovietskou vládou by bolo posilnenie tendencie vytvárania uzatvorených zoskupení štátov, čo by, podľa názoru vlády Jeho veličenstva bolo škodlivé pre mier v Európe.“

Podľa zahraničnej tlače - vmi-

Mapa okypnenej ČSR, na ktorej je vidieť, čo si odhryzlo Poľsko, čo Nemecko a čo Maďarsko.

Tá, čo spávala s nacistami!

Volali ju štetkou, flandrou a inými poriadne ostrými výrazmi, za ktoré by sa nehanbili ani tvorcovia slovníka vulgarizmov. A dnes? Je hrdinkou. Žena zo susedného Česka si totiž vymyslela exkluzívnu pomstu pre nacistov. Jej tajomstvo však vyplávalo na povrch až niekoľko desiatročí po jej smrti – gestapo zrejme odhalilo jej plán a dalo ju zastreliť. Kým sa pravda nedostala na povrch, všetci by ju boli najradšej opluli.

Tichá vrahyňa nepriateľov

České mesto Třeboň má o patriotiku a ochrankyňu navyše. Škoda len, že s nálepkou – in memoriam, navyše bez mena. Pravdu by sa nikto zrejme nikdy nedozvedel, nebyť šikovného 79-ročného právnikara Karla Frimla, ktorý teraz obýva jej dom. Ten svetu ponúkol to rafinované a temné tajomstvo.

Femme fatale v rovnošate sestry

Jej meno nie je známe, zato príbeh vhaňa slzy do očí. Chcela len spravodlivosť v duchu „oko za oko, zub za zub“. Krátko po okupácii v roku 1938 mladú zdravotníčku znásilnili

príslušníci okupačných nacistických vojsk. Ona sa chcela za násilie pomstiť, a tak vymyslela diabolský plán, ktorý krátko potom uviedla do praxe. Susedia na ňu ukazovali prstom, keď si pod chvíľkou vodila domov milencov – nemeckých vojakov. Kričali po nej vulgarizmy a bola pre nich zradkyňou.

Nacistov očarila, keď ich ošetrovala v nemocnici. Nadšení muži nasledovali jej kroky do jej domu. A čakalo ich nemilé prekvapenie. Síce si užili romantické chvíľky, ale tie boli ich poslednými. Prefíkaná sestrička ich všetkých nainfikovala pohlavnou chorobou, ktorú pozná-

me ako kvapavka. Tou istou, akou pri znásilnení nakazili ju.

Nebola obozretná

Vojaci umierali a mizli podozrivo rýchlo, a najmä mimo nemocnice. Ak by plán realizovala tam, mohla prežiť vojnu. Gestapo ale údajne poslalo tajného agenta, ktorý mal zistiť, čo sa v malom mestečku deje. Záhadná sestra a jej zvláštna pomsta boli odhalené. Sestrička odrazu zmizla; právnik tvrdí, že ju popravili.

Tajomstvo odhalil práve advokát na dôchodku a na pamiatku stotočnej žene dal na dom zavesiť tabuľku so slovami: Třeboňskej dievčine, ktorá za svoj zvláštny odboj proti nemeckým okupantom zaplatila životom. Jediné, čo ho mrzí, je, že archívy mesta sú také malé, že meno stotočnej sestričky nenašli. Pre neho je však hrdinkou aj bez mena.

A. MIKUNDOVÁ, zdroj: www.dailymail.co.uk

Hitlerove akty v „železnej truhle“

Francúzske špeciálne služby pozorovali v roku 1924 Adolfa Hitlera. Akty o tom sa našli až po roku 2000 v „železnej truhlici“, v ktorej sa uchovávajú najcennejšie historické dokumenty, napísal Le Monde s odvolaním sa na riaditeľku Národných archívov Francúzska.

Adolf Hitler v aktoch figuruje ako Adolf Jacob alebo „novinár“, pretože v tom čase pracoval v mníchovských nacistických novinách Völkischer Beobachter. Meno Jacob sa mu dostalo kvôli chybe, poukazuje však na vtedy rozšírené reči o Hitlerových židovských koreňoch.

Agenti, nazývajúci Hitlera „nemecký Mussolini“, oznamovali, že riadil polovojenskú formáciu fašistického zamerania. V archíve sú aj isté úsudky. Hitler vraj „nie je hlupák, no veľmi schopný demagóg“, pritom vraj nepredstavuje vážne nebezpečenstvo: naráža-

júc na jeho pokus o štátny prevrat 8. 11. 1923 v Bavorsku francúzsky agent poznamenáva, že sa skončil „žalostným krachom“.

Vedenie francúzskych národných archívov nedokázalo vysvetliť, ako sa Hitlerove akty ocitli v dva metre vysokom železnom sarkofágu vyrobenom v roku 1791, v ktorom sa uchovávajú len naozaj najcennejšie dokumenty.

Nech je ako je, Francúzi sledovali nielen Hitlera, ale aj Göringa, Goebbelsa i „rasistu“ Himmlera. A tak vraj majú akty o takmer celej verchuške Tretej ríše.

Podľa Le Monde, november 2009

K nedožitým 95. narodeninám Martina Kavického (10. 11. 1919)

Bolesť v duši – alebo... keď lož zatieni pravdu...

Život partizánskeho veliteľa Martina Kavického bol plný krížovatiek i neveriteľných vzostupov a pádov. Narodil sa v chudobnej kopaničiarskej rodine v Žadovici (Krajné). V detstve mu zomrela matka, jedna sestra odišla do Kanady, dve do USA a brat do Argentíny.

Vyučil sa za kováča v českej Planici v kraji pod Šumavou. Po rozdelení republiky sa vrátil do rodného kraja a pomáhal na malom rodinnom hospodárstve.

Ako vojak sa dostal po boku nemeckej armády pri vojnovom ťažení na Ukrajinu. Vrátil sa na Slovensko a dosluhoval v Bratislave. V roku 1944 sa zoznámil s Milošom Uhrom.

Po vypuknutí Povstania patril medzi prvých členov partizánskeho oddielu Hurban, ktorému Miloš Uher velil. Prvým bojovým krstom prešiel mladý čatár Kavický 12. 10. 1944 v boji na Starej Turej. Ako veliteľ družstva zaujal palebné postavenie pri katolíckej škole. V okamihu, ako chcel hodiť granát, pocítil veľkú ranu a bolesť od chrbta. Ale šikovné ruky partizánskeho lekára B. Placáka mu tržnú ranu ošetrili a obviazali tak, že bol schopný i ďalšieho, najväčšieho boja – 20. októbra 1944 – proti veľkej a dobre vyzbrojenej presile nemeckej armády v oblasti Bošáče.

Veľké straty boli i na strane našich – 13 mŕtvych, 7 ťažko ranených (z ktorých 4 zomreli) a niekoľko ľahko zranených. Ťažko ranený bol i Martin Kavický. Na nosidlách ho spolu s ďalšími ranenými preniesli do Cetune a tam zlomenú a prestretú ruku i starú hnisajúcu ranu na lopatke ošetril MUDr. Sagara. Na tieto ťažké chvíle partizáni často spomínali a pri stretnutí hovorovali: „Vrhali sme sa do boja, aby sme zničili pôvodcu zla. Všetci sme nenávi-

deli nacizmus a teror nemeckých vojsk...“

Koncom októbra odišiel od rodiny Potfajovcov domov, do Krajného. Nechcel ohrozovať rodinu, ktorá mu na pár dní poskytla bezpečný úkryt. Vedel, že smrť im každú minútu číha v päťach.

Aj doma prežil veľa krušných chvíľ. Musel sa schovávať, byť ostražitý, aby neohrozil vlastnú rodinu, a tak sa tesne pred Novým rokom 1945 na turanskej kopanici Hlavina zväzal s Milošom Uhrom a svojimi bojovými druhmi.

Prešiel ešte niekoľkými bojmi na lubinských kopaničiach, ale najtragickejší bol 27. februára v Cetune, kde padol veliteľ M. Uher, jeho zástupca A. Jakubík a ďalších 14 druhov. Vtedy Martina Kavického veliteľ brigády Brunovský bez presvedčenia po vojensky ustanovil veliteľom oddielu Hurban. Kavický z úcty k mŕtvemu veliteľovi navrhol, aby oddiel zmenil meno na **Partizánsky oddiel Miloša Uhra**.

Pod jeho velením sa vyčerpaný oddiel presúval drsnou zimou cez turanské kopanice až do Pustej Vsi. Tam, začiatkom apríla, spolu s Červenou armádou oslobodili Brezovú.

V máji 1945 – na svätodušnú nedeľu – viedol partizánsky veliteľ oddielu M. Uher poručík Martin Kavický svojich bojových

M. Kavický, 1970

bratov na vrch Roh, aby dôstojne pochovali svojho veliteľa M. Uhra a ďalších 44 partizánov.

Po skončení vojny sa zaslúžene ocitol na výslní verejného a spoločenského života. Tešil sa spolu s manželkou z narodenia synčeka. Ale nie dlho. Z jeho denníka, ktorý nám po jeho smrti poskytla manželka M. Kavická pre lubinské múzeum uvádzame „31. júla 1949 bol som vo svojom byte zaistený a tromi príslušníkmi ŠtB odvedený na mestský úrad. Ráno nás spolu s ďalšími Myjavcami, ktorých Štátna bezpečnosť v ten deň zaistila, odviezla na Krajský súd v Bratislave. Na celách nás porozhádzovali, aby Myjavci neboli spolu. Začalo vyšetrovanie, a to s nátlakom a takými metódami, čo ani Nemci nerobili s politickými väzňami. Vymyslené, vykonštruované a vymlátene zápisnice hneď niesli do Slovenskej armatúry na Myjave (tam

M. Kavický pracoval) a tam ich čítali robotníkom.“

Z histórie vieme, že tieto akcie mali za cieľ zastrašiť obyvateľstvo našej partizánskej oblasti. Potrebovali urobiť z bývalých partizánov špiónov a vlastizradcov. V októbri a novembri 1949 sa konal súd a M. Kavický dostal rozsudok na 15 rokov za zločin vyzvedačstva.

No a potom nasledoval pobyt v Leopoldove, čo znamená ťažkú prácu na viacerých pracoviskách. V r. 1951 ho premiestnili na kratší čas do Jáchymova, našťastie pracoval na povrchu. Potom opäť Leopoldov. Na jar r. 1952 sa dostal bez akejkoľvek príčiny na samotku.

„Od rána až do večierky (od 5. hod. do 22. hod.) som si nesmel sadnúť. Sedelo sa alebo ležalo (spalo) na dlážke a poniektorí mali miesto dlážky betón. Cez deň a tiež v noci chodili chodbári a strážmajstri; keď raz buchli na dvere, väzeň musel hlásiť svoje číslo a meno. Dvakrát buchnutie do dverí znamenalo, že väzeň musel začať drepovať dotiaľ, pokiaľ mu chodbár nekopol trikrát do dverí. Veľakrát som odpadol z toho drepovania... Stravy a chleba sme dostávali polovicu dávky. Akurát vody bolo dosť... Trvalo to tri mesiace a nikdy som

sa nedozvedel, prečo som takú ‚rekreáciu‘ dostal.

Strašné boli noci. Vôbec sme nespali, bola hrozná zima... Možná, že niekedy sa dozviem pravdu o ‚prevýchove‘ v nápravnom tábore Leopoldov.“

Bývalý partizánsky veliteľ a politický väzeň M. Kavický prežil vo väzení šesť rokov, šesť mesiacov a šesť dní. Vrátil sa domov s podlomeným zdravím. Úplne bol rehabilitovaný v r. 1964. Pravdu, prečo bol uväznený, sa nikdy nedozvedel. V r. 1990 mu boli prinavrátené vojenské hodnosti – major v. v. – a spoločenské uznanie: bol v predsedníctve ÚV SZPB.

Meno statočného partizánskeho veliteľa Martina Kavického zostane navždy zapísané v novodobej histórii podjavorinsko-podbradlianskeho kraja. Na vrchu Roh, kde ležia jeho bojoví bratia, si želali veliteľ Albín Brunovský, Rudolf Vrba, Alfréd Wetzler mať svoju pamätnú dosku. Veliteľ Kavický sa až do svojej smrti 2003 pravidelne zúčastňoval všetkých osláv a stretnutí a tak by bolo symbolické, aby na hlavnej tumbě, kde je pochovaný prvý veliteľ Miloš Uher, mala čestné miesto i pamätná tabuľa druhého veliteľa Martina Kavického. Možno by kompetentní mohli o tom uvažovať. **Olga HRABOVSKÁ**

M. Kavický, MUDr. B. Placák, A. Dubček, 1990

Naši starkí o SNP

„Niektoby si myslel, že horáčik, to je vziať flintu na plece a hybať do hory,“ prihovárал sa nám starý otec Ignác, keď sme mu pomáhali okolo senníkov. „Nepoviem, ak to niekoho baví, potom je to pasia. Lenže byť horárom neznamená len poľovať. Ba horár ani sám nemusí byť poľovníkom! Zato musí dozerat, ak mu víchrica smrek vyvalila, aby ho robotníci včas spracovali. Všimáť si, či vysadené stromky nedusia burina, či netreba okolo nich povyzínať. Pritom, pravdaže, aj sledovať, ako sa mu stádo jeleňov rozrástlo, či sú zdravé. Veru,“ uzavíral starý otec, „horár je hotový doktor prírody. Aj doktorský titul by si veru zaslúžil,“ zasmial sa nad svojím nápadom. My s ním.

Cez Slovenské národné povstanie a počas druhej svetovej vojny horáčik na Liptove v Malužinskej doline. Horáreň pri tajchu si svoj názov zaslúžila. Bola naozaj v horách. Od najbližšej dediny, Malužinej, skoro päť kilometrov. Nemeckým hliadkam sa nevedeli chcelo chodiť tak ďaleko, životy riskovať. Zato pre partizánov to bola náramná

výhoda. Bývali v senníkoch, zrubových poľovníckych chatkách i zemľankách. Ale keď niektorý prechorel alebo ho ranilo, už ho viedli alebo aj niesli k starým rodičom. Dvoh býčkov dal starý otec partizánom na mäso, ale kravky si nechal. Mlieko, maslo, dobrý chlieb, domáca slaninka, k tomu za pohárik tuhého a chorooba nemala inú možnosť, len sa

vytratiť. Pri takej starostlivosti sa aj rany lepšie hojili.

Neraz sa takto zišli aj viacerí maródi. Stará mať Angela sa musela ujať velenia: „Chlapci, svojich tu môžete nechať, postaráme sa o nich, ale len pod jednou podmienkou. Poníže, pri Uhlisku, postavíte hliadku. Ak by šli Nemci, aby nám dala vedieť. Veď kým toľkých ranených vyteperíme na šopu, pokryjeme do sena, môžu byť tu. Postrieľajú nás.“

Ako stará mama naručila, tak aj partizáni urobili.

A veru sa to oplátilo. Nie raz, nie dva razy pribehol partizán poza potok, celý zadychčaný: „Nemci!“ Len-len že popratali, čo bolo treba, už bola nemecká hliadka pri dverách.

„Vitajte,“ ide im stará mať v ústrety ako keby nič.

Odstrčili ju, prešli celú horáreň, ešte aj na pôjd nakukli. Nič podozrivého nezbadali.

„Cesta je k nám dlhá, unavili ste sa,“ vraví im stará mať a každému nalieva po veľkom hrnčeku voňavého mlieka. „Odkrojte si, zajedzte si,“ núka ich chlebom, slaninou, ba aj voňavú klobásku vykúzlila. Nemci sa okúňajú, ale keď stará mama so smiechom vezme jednému hrnček a sama mlieko vypije, dá si ten ochotne znova naliať a zaraz všetci jedia, ako keby ani vojna nebola.

„Partizáni, banditi, kde sú?“ lámane sa opytujú Nemci.

„Ani ma vy nestrašte, vraj banditi. Nech nás pánboh od nich chráni. Starý,“ obrátila sa stará mať na starého otca, „na noc musíme riadne zamkýnať, nie že nás tu dakto vykradne, alebo aj postrieľa.“ Rukami šermuje, ako keby aj starý otec potreboval posunkami vysvetliť, ale to len preto, aby Nemci lepšie rozumeli a nezačali ich upo-

dozrievať, že to na nich pascu dohovárajú.

„Dobre, že ste prišli. Aspoň ste nám dali vedieť, že si máme dať pozor,“ vypravádza stará mama nemeckú hliadku von. Nemci najedení a spokojní vykročili dolu dolinou. Sotva zašli za najbližšie stromy, už sa Rus Mišo a Slovák Ondrej spúšťali zo šopy dole.

„Nezbadali nič?“ pýtali sa.

„Akože,“ vyvracia ich obavy stará mať.

„Celý čas som mieril na dvere. Keby boli chceli dačo s vami, živí by neboli odišli,“ zastrájal sa Ondrej.

„Lepšie je takto. Najedli sa, odišli, dajú vám pokoj. Keby sa nevrátili, večer je ich tu ako mravcov. A ktovie, koľko životov by to stálo. Našich aj vašich,“ hovorili starí rodičia.

„Tak je,“ súhlasili partizáni.

Ján BUBELÍN, úprava Ivan Bubelín

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 3:** MUDr. Katarína Schneková 87 rokov.
- **Bratislava 7:** Ľudmila Bojdo-ová a Peter Simeonov 70 rokov.
- **Bratislava 9:** Jaromír Charvát 94 rokov.
- **Bratislava 15:** Martin Janec 93 rokov.
- **Bratislava 24:** JUDr. Pavel Kusenda 92 rokov.
- **Banská Bystrica – Uhlisko:** Ing. Zdenek Valach 86 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Mgr. Mária Oravcová 84 rokov.
- **Banská Bystrica – Obr. mieru:** Ing. Pavol Šmal 89, Mária Michalová 85 a Michal Šimon 70 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda:** Ing. Janka Štrbáková 75 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Eva Mojžišová 65 rokov.
- **Brezno 1:** Pavol Kukliš 84 a Margita Horská 70 rokov.
- **Čabiny:** Mária Kohútová 95 rokov.
- **Hrachovo:** Ľubomír Lipták 65 rokov.
- **Hniezdne:** Elza Dubjelová 87 rokov.
- **Hnúšť:** Mária Brzková 95, Judita Balašková 86, Pavol Nadok 83, Viera Bagačková 81, Eva Vinceová 80, Elena Machyniaková 75 a Drahomíra Krnáčová 55 rokov.
- **Kuzmice:** Ján geňo 65 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Mária Koreňová 88 a Mária Házyová 75 rokov.
- **Liptovský Mikuláš:** Anna Vyšná 91 a Milan Gerik 90 rokov.
- **Lučenec 2:** Ernest Nagy 80 a Elena Budošová 55 rokov.
- **Lipovec:** Albín Krško 60 rokov.
- **Modra:** Mária Hubeková 88 rokov.
- **Myjava:** Kristína Borovská 86, Anna Knotková a Ferdinand Dycha 65 rokov.
- **Medzilaborce:** Demeter Barilko 91 rokov.
- **Martin – Stred:** Zuzana Harmanová 84 rokov.
- **Martin – Sever:** Ľudmila Babinská 88, Mária Pelcrová 87 a Veronika Majchráková 86 rokov.
- **Martin – Priekopa:** Bohuš Rakyta 88 rokov.
- **Novosad:** Mária Diabolková 93 a Ivan Kseňák 65 rokov.
- **Očová:** Ondrej Pivoluska 60 rokov.
- **Pezinok:** Daniela Tlačíková 70 a Jelka Pálešová 50 rokov.
- **Považská Bystrica:** Anastázia Michalková 84 rokov.
- **Púchov:** Božena Makúchová 85 rokov.
- **Prašník:** Emília Kubišová 87, Emília Boorová 82, Ľubica Obuchová a Svetozár Kubiš 65 rokov.
- **Plechotice:** Júlia Semanová 86 a Emília Koščová 60 rokov.
- **Pohorelá:** Matej Halaj 70, Anna Čupková 65 a Darina Školníková 50 rokov.
- **Rimavská Sobota 1:** Pavel Sekerka 91, Mílada Lošonciová a Mgr. Vladimír Vincel 60 rokov.
- **Skýcov:** Hedviga Gahérová 85 rokov.
- **Senica:** Ľudmila Čechová 70 a Štefan Židlík 60 rokov.
- **Sučany:** Miloslav Miert 93 a Marie Nováková 75 rokov.
- **Stará Turá:** Emília Gregorová 87 rokov.
- **Svidník:** Ladislav Potičný 65 rokov.

- **Stropkov:** Irena Hicová 81 rokov.
- **Tlmače:** Mária Srnková 60 rokov.
- **Tisovec:** Anna Pirohová 92 a Ján Karas 87 rokov.
- **Turčianske Teplice:** Anna Boďová 91 rokov.
- **Trebišov 1:** Michal Sokoli 80 rokov.
- **Trebišov 2:** Vojtech Paulovič 75 rokov.
- **Trebišov 3:** Mária Závodná 84 rokov.
- **Vyšný Orlík:** Mária Pavelčáková 60 rokov.
- **Veľký Krtíš:** Ján Bačík 93 a Jozef Salva 88 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Martin Borguľa 85 a Zuzana Babicová 84 rokov.
- **Zvolen – Zlatý Potok:** Milica Lehocká 84 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Mária Szolnokovová 80 rokov.
- **OblV Žilina:** Jozef Šúpol 70 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Navždy sme sa rozlúčili

- **Bzince p/Javorinou – Cetuna** s 85-ročnou Emíliou Rojkovou.
  - **Kurimka** s 93-ročnou Máriou Basistovou.
  - **Lipovec** so 79-ročnou Violou Horskou.
  - **Melčice – Lieskové** s 92-ročnou Máriou Šprtlovou a 88-ročnou Annou Michalčíkovou.
  - **Očová** s 84-ročným Jánom Lenárom.
  - **Partizánske** s 93-ročným Petrom Hazuchom a 89-ročnou Emíliou Cimermanovou.
  - **Sliač** s 89-ročnou Antóniou Kováčikovou a 83-ročným JUDr. Jozefom Heringom.
  - **Žilina 1** s 88-ročným Jurajom Trávníkom.
  - **Žilina 2** s 87-ročným Emíliom Kováčikom.
- Česť ich nehynúcej pamiatke!*

Odišiel navždy

Náhle, nečakane, bez rozlúčky a navždy z našich radov odišiel 3. októbra 2014 Karol Šufliarsky.

Desať rokov vykonával funkciu tajomníka ZO SZPB, pravidelne a aktívne sa zúčastňoval všetkých podujatí a akcií usporiadaných OblV SZPB, ktorého bol aj členom. Bol dôsledný, priateľský a zodpovedný. Naposledy sme spolu oslávili 70. výročie SNP. Bude nám veľmi chýbať. Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

ZO SZPB č. 26 Bratislava

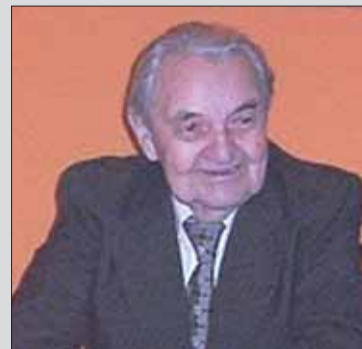
Za Štefanom Paňkom

Len nedávno, hoci to bolo už pred tromi rokmi, sme mu blahoželali ku krásnej, v zdraví a duševnej sviežosti dožitej deväťdesiatke. Pred niekoľkými dňami, symbolicky v období osláv 70. výročia SNP, sme dojatí a s pohnutím stáli pri poslednej rozlúčke nad jeho hrobom.

Vo veku 93 rokov dotklo 23. septembra 2014 srdce člena ZO SZPB Stropkov, priameho účastníka SNP a protifašistického odboja Štefana Paňka. Nedalo nám, aby sme si nepripomenuli oslavu jeho 90-tých narodenín 10. septembra 2011.

V družnom rozhovore, ktorý sa dotýkal súčasného života i spomienok na roky minulé, sme so Štefanom Paňkom strávili veľmi príjemné chvíle. Obdivovali sme najmä duševnú sviežosť a pamäť, ale aj jeho rozprávačské schopnosti. Spomínal nám nielen udalosti zo SNP i neskorších rokov zachytených v oficiálnej historiografii, ale aj detaily, ktoré by boli hodné zaznamenania pre budúcu generáciu.

Necítil sa byť žiadnym hrdinom a tvrdil, že robil len to, čo bolo treba, čo mu prikazovalo jeho presvedčenie, ľudskosť

a dobrota, ktoré sa prejavovali v celom jeho živote, v práci aj v rodine.

Mnohý z jeho skutkov môžeme zaradiť medzi hrdinské činy. Zaspomínal si aj na niektorých spolubojovníkov i neskorších spolupracovníkov, z ktorých ho už skoro všetci predišli odchodom do večnosti.

Veľmi dlho budeme spomínať na jeho prednes básní v ruštine, ktorú sa naučil na vojenčine ako samouk. Tvrdil, že nič nerobil

vo vidine neskoršej odmeny, ale preto, že mu tak prikazovala povinnosť prýštiaca z vnútorného presvedčenia. Vtedy, keď pomáhal zachraňovať zdravie a životy vojakov vo frontovej nemocnici v Korytnici, alebo pri úteku zo zajatia či pomoci zajatým spolubojovníkom počas tvrdých bojov o Liptovský Mikuláš.

Jeho zmysel pre povinnosť sa prejavil nielen na rôznych pracovných zaradeniach, kde pôsobil ako schopný, vzdelaný, vysoko inteligentný a vždy obeťavý pracovník, ale aj pri práci ako funkcionár SZPB v orgánoch ZO okresov Stropkov a Svidník. Bol a zostane vzorom pre nás, nasledovníkov, v plnení si povinností a šírení odkazu SNP a protifašistického odboja.

Štefan Paňko bol významným mnohými štátnymi a rezortnými významaniami, Radom M. R. Štefánika I. II. aj III. stupňa, Medailou prezidenta RF k 60. a 65. výročiu ukončenia II. sv. vojny, radmi a medailami ČSSR, SR, RF a Ukrajiny.

Česť jeho nehynúcej pamiatke!

Ján UHRÍK, predseda ZO SZPB Stropkov

Na pamäť o odboji v Trenčianskych Tepliciach

K 70. výročiu SNP vydala Miestna akčná skupina mikroregiónu Teplička brožúrku s názvom *Odbojová činnosť v Trenčianskych Tepliciach v období 2. svetovej vojny, ktorú zostavil predseda ZO SZPB Ing. Karol Glamoš.*

V brožúrke sú opísané udalosti pred a počas SNP až po oslobodenie Trenčianskych Teplíc. Sú tam aj zoznamy osôb zapojených do odbojových činností, väznených za protifašistickú činnosť a aj ďalších padlých občanov. Popisuje tiež útrapy židovských občanov, ale aj zostrelenie amerického bombardéra, a líči priebeh oslobodzovania Trenčianskych Teplíc.

Brožúrka obsahuje na dvadsiatich stranách popri texte i veľa fotografií účastníkov odboja a dobových obrázkov.

V súčasnosti primátor Štefan Škultéty poskytol priestor na mestskom úrade na umiestnenie tabúľ o odbojovej činnosti v Trenčianskych Tepliciach, aby sa s vojnovou históriou mesta mohla zoznámiť hlavne naša mládež.

MÁRIA LAUFFOVÁ, tajomníčka ZO SZPB Trenčianske Teplice

DORUČENÉ PO UZÁVIERKE

Vďaka za bojové hrdinstvo

Príslušníci klubu Zväzu vojakov SR Martin-Podháj, s ktorými má naša oblasť organizácia podpísanú zmluvu o spolupráci, si pripomenuli 70. výročie Karpatsko-duklianskej operácie aj vyjadrením úcty veteránom.

Potešilo nás, že naši členovia SZPB plk. v.v. Mária Pelcrová (86 rokov) a pplk. v.v. Pavol Matejovič (95 rokov) dostali na návrh

predsedu martinského klubu ZV SR pplk. Josefa Surmana vyznamenanie, konkrétne Pamätnú hviezdu Zväzu vojakov SR.

Mária Pelcrová si ho prevzala v priestoroch VÚ 8009 Martin za prítomnosti veliteľa útvaru pplk. Daniela Ličku; pplk. v.v. Pavlovi Matejovičovi ho delegácia na čele s genmjr. Emilom Vestenickým priniesla domov.

Imrich REPKA, predseda OblV SZPB Martin

Na Sliachi nezabúdajú...

Dňa 10. septembra 2014 uplynulo 70 rokov od najväčšieho bombardovania povstaleckého letiska Tri Duby. Medzi obeťami boli traja vojaci povstaleckej armády, slob. Jozef Liška a strelníci (hodnosť vojak) Vincent Pavlov a Michal Stehlík, ktorí boli pochovaní na cintoríne v Rybároch (teraz súčasť mesta Sliach).

Za 70 rokov ich hrob zub času veľmi poškodil, ale vďaka iniciatíve ZO SZPB

Sliach, poslancov za Smer-SD a ústretoivosti predstaviteľov mesta sa podarilo hrob kompletne zrekonštruovať.

Delegácia, zložená z prednostu mestského úradu, poslancov mestského zastupiteľstva za Smer-SD a členov výboru ZO SZPB, si uctila ich pamiatku položením kytice kvetov a symbolickým zapálením sviečok.

PAVEL MURÍN, predseda ZO SZPB Sliach
(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

SOCIÁLNA POISŤOVŇA

O vianočný príspevok nemusia dôchodcovia žiadať

Zaujímá vás, či máte nárok na vianočný príspevok? Vianočný príspevok vyplatí Sociálna poisťovňa poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku, pozostalostných dôchodkov (vdovského, vdoveckého, sirotského) a sociálneho dôchodku, ak majú nárok na výplatu niektorého z dôchodkov za december 2014 v sume najviac 494,40 eur mesačne. Sociálna poisťovňa vyplatí vianočný príspevok automaticky, bez žiadosti.

Maximálna suma vianočného príspevku pritom stúpne zo 75 eur na **87,26 eur**. **Maximálnu sumu vianočného príspevku dostanú tí dôchodcovia, ktorých dôchodok je najviac v sume 198,10 eur mesačne. Poberateľom dôchodku v sume od 198,20 eur do 494,40 eur mesačne bude patriť vianočný príspevok podľa sumy vyplácaného dôchodku v rozpätí od 87,25 eur do 33,93 eur.**

Na určovanie sumy vianočného príspevku bude podľa schválenej zmeny používaný koeficient 0,18. Sumu vianočného príspevku si poberatelia dôchodku budú môcť aj sami vypočítať kalkulačkou, ktorú Sociálna poisťovňa aj tento rok zverejní na svojej webovej stránke.

Ak suma dôchodku alebo úhrnná suma všetkých dôchodkov, na ktoré sa prihlíada na účely určenia sumy vianočného príspevku, nepresahuje sumu 396,18 eur mesačne, **vianočný príspevok sa v roku 2014 vyplatí v sume zvýšenej o jednorazové zvýšenie, ktorého suma je jednotne 12,74 eur.** Vianočný príspevok s jednorazovým zvýšením v roku 2014 tak bude vyplatiteľný maximálne v sume 100 eur.

Na účely poskytnutia vianočného príspevku sa bude prihliadať aj na dôchodky vyplácané z výsluhového zabezpečenia Slovenskej republiky (výsluhový dôchodok, invalidný výsluhový dôchodok, vdovský/vdovecký výsluhový dôchodok a sirotsky výsluhový dôchodok) a na dôchodky vyplácané z iných štátov, ak sú obdobné dôchodkom, ku ktorým vianočný príspevok patrí, alebo obdobné dôchodkom vyplácaným z výsluhového zabezpečenia Slovenskej republiky.

Platiteľ dôchodku:

- Sociálna poisťovňa
- Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia
- Finančné riaditeľstvo SR
- Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže
- Ministerstvo vnútra SR
- Slovenská informačná služba
- Národný bezpečnostný úrad

Ak občan poberá dôchodok z dvoch inštitúcií, vianočný príspevok mu vyplatí platiteľ, ktorý vypláca dôchodok vo vyššej sume.

Sociálna poisťovňa pripravuje pre občanov aj pomôcku – kalkulačku na výpočet vianočného príspevku, ktorá bude v priebehu mesiaca november uverejnená na internetovej stránke Sociálnej poisťovne www.socpoist.sk.

Legendárnych 100 gramov

Frontových sto gramov bolo do Červenej armády zavedených z osobného rozhodnutia Stalina 1. septembra 1941. Množstvo „dopingu“ dennej dávky odsúhlasili aj sovietski lekári, nakoľko deci alkoholu nevyvoláva stav opitosti. Na spresnenie treba dodať, že na „sto gramov“ mali nárok len vojaci v prvej línii.

Počas vojny sa norma vodky niekoľkokrát menila. Dňa 11. mája 1942 vyšlo nariadenie vydávať ju len vojakom útočiacich útvarov. Obnovenie výdaja pre všetky prvosledové útvary bolo obnovené až 12. 11. 1942 pred Stalingradskou útočnou operáciou. Pričom vojskám z Kaukazského frontu vznikol nárok na zmenu vodky na víno. Namiesto 100 gr. vodky fasovali 200 gr. silného, resp. 300 gr. stolového vína.

Dňa 13. mája 1943 vyšiel výnos, ktorý opäť povoľoval výdaj frontových „sto gramov“ iba útočiacim útvarom. Tento pokyn zotrval až do konca vojny.

Nezmenené zostali z pohľadu nároku na vodku štátne sviatky.

Vojaci ich fasovali 10 dní v roku (7., 8. november – VOSR, 5. december – Deň ústavy, 1. január – Nový rok, 23. február – Deň

Červenej armády, 1., 2. máj – sviatky pracujúcich, 19. júl – celozväzový deň cvičenca, 16. august – celozväzový deň letectva, a k tomu aj dátum vzniku daného vojenského útvaru.

Názov „100 gramov“ vznikol už v časoch zimnej vojny (proti Fínsku). Nápad dodávať útvaram aj vodku sa zrodil v hlave ľudového komisára obrany Klimenta J. Vorošilova. Vojaci začali na prekonanie treskúcej zimy fa-

sovať 100 gramov vodky a letci 100 gramov koňaku.

Ak sa však zahľadíme do histórie ešte hlbšie, tak výdaj vodky začal už v ruskej cárskej armáde. Tzv. „chlebové víno“ dostávali aj vojaci Petra Veľkého. Bojujúci vojaci nižších stupňov fasovali do roku 1908 týždenne po tri „čarky“ (160 gramov) a nebojovní po dve „čarky“. Na sviatky mali vojaci nárok na 15 „čarok“ vodky ročne. V ruskej armáde však panovala obyčaj, že dôstojník odmeňoval výborných vojakov aj zo svojho prídelu.

V súčasnosti je najviac sporov o termíne výdaja oných „sto gramov“. Bolo to pred alebo po boji? Z logiky vecí vychádza, že to bolo skôr pred bojom. Ibaže už Suvorov hovoril: „Do boja piť, zabíjaj byť!“ Čiže, tak ako počas zimnej vojny, výdaj sa uskutočňoval asi predsa len až po boji.

Vladimír MIKUNDA

HISTORICKÝ KALENDÁR

31. október 1940 – Končí sa bitka o V. Britániu.

31. október 1944 – Na Slovensku je ministrom národnej práce Štefanom Haššíkom vyhlásená všeobecná pracovná povinnosť na opevňovacích prácach pred blížiacou sa Červenou armádou.

1. november 1945 – Víťazné mocnosti – USA, V. Británie, ZSSR a Francúzsko – sa dohodli na presídlení 6,65 miliónov Nemcov z Poľska, ČSR a Maďarska.

1. november 1946 – Dokončili odsun Nemcov z ČSR. Do amerického pásma (NSR) odsunuli 1 420 598 Nemcov, do sovietskeho (NDR) 750 000 Nemcov.

2. november 1938 – Ministri Ribbentrop (Nemecko) a Ciano (Taliansko) podpísali vo Viedni dohodu (Viedenská arbitráž), ktorou riešili maďarsko-slovenský spor o pohraničné územia. Maďarsko získalo veľkú časť južného Slovenska a Košice s okolím. Poľsko získalo územie Těšínska, Spiša a Oravy.

3. november 1942 – Začal sa ústup nemeckých a talianskych vojsk z Egypta.

3. november 1943 – 1. čs. samostatná brigáda v ZSSR je nasadená do bojov o Kyjev. Ako prvá dosahuje 5. novembra pravý breh Dnepra. Kyjev je oslobodený 6. 11.

V bojoch o Kyjev padlo 30 príslušníkov a 80 bolo ranených. Brigáda a jej veliteľ boli vyznamenaní Radom Suvorova II. stupňa, 139 príslušníkov ďalším radmi a medailami. Traja sa stali Hrdinami ZSSR.

3. november 1944 – Pri Pohronskom Bukovci je zajatá skupina slovenských generálov. Medzi nimi J. Golian i R. Viest. Golian bol vypočúvaný Nemcami v Bratislave a v Berlíne. Zahynul v r. 1945 vo Flossenburgu za neznámych okolností. Za oficiálne mŕtvych vyhlásili Goliana a Viesta až 15. novembra 1948.

4. november 1944 – Slovenská vláda zasiela Nemecku protestnú nótu proti drancovaniu Slovenska nemeckými vojakmi.

5. november 1937 – Hitler si pozval vedúcich činiteľov fašistickej armády a oznámil im, že je pevne rozhodnutý v roku 1938 pripojiť Rakúsko a rozbiť Československo pripojením jeho pohraničných oblastí k Nemecku. Prikázal im, aby čo najrýchlejšie pripravili plány na vojenské uskutočnenie týchto akcií.

Na základe týchto smerníc vznikol „Fall Otto“, určený na obsadenie Rakúska a „Fall Grün“, určený na obsadenie Československa.

5. november 1938 – Na základe Viedenskej arbitráže maďarské vojsko začalo obsadzovať južné územia Slovenska.

5. november 1944 až 19. február 1945 – V protitankových zákopoch pri obci Kremnička bolo nemeckými vojakmi a slovenskými POHG uskutočnených sedem masových poprav, pri ktorých bolo zavraždených 747 osôb. Medzi obeťami boli zajatí povstaleckí vojaci, partizáni, ilegálni pracovníci, príslušníci americkej a britskej misie, nachádzali sa medzi nimi aj Bulhari, Francúzi, Česi, Chorváti, Maďari, Poliaci, Rumuni, Rusi, Srbi, Ukrajinci a ďalší. Svoj hrob tu našli stovky rasovo prenasledovaných občanov židovského pôvodu.

Na pamiatku všetkých obetí tohto beštiálneho činu tu bol v roku 1949 postavený pomník podľa návrhu Dušana Jurkoviča. V roku 1995 k nemu pribudol aj pomník židovským obeťam MENORA, ktorého autorom je Ing. arch. Juraj Fatran z Izraela.

7. november 1943 – Stalin v prejave k 26. výročiu VOSR formuloval sovietske ciele povojnového usporiadania Európy:

1) oslobodenie podrobených národov, 2) právo národov slobodne si určiť štátne zriadenie, 3) potrestanie vojnových zločincov, 4) záruky proti novému nemeckému útoku, 5) zabezpečenie dlhodobej hospodárskej, politickej a kultúrnej spolupráce európskych národov.

7. november 2011 – Vo veku 91 rokov zomrela v Brne legendárna čs. odstreľovačka Marie Ljalková-Lastovecká, ktorá mala na východnom fronte 35 úspešných zásahov.

8. november 1944 – Nemecké vrchné velenie vydalo správu o potlačení SNP.

8. november 1947 – Na výzvu do boja proti banderovcom nastúpilo 1679 dobrovoľníkov – bývalých partizánov.

10. november 1947 – Koniec bojov s banderovcami. Začali sa 10. júna 1947 a 27. septembra 1947 bola jednotka bývalých partizánov začlenená do zostavy jednotiek pravidelnej čs. armády a žandárstva. Do boja proti banderovcom dobrovoľne nastúpilo 1679 bývalých partizánov.

14. november 1944 – SS-Obersturmbannführer dr. Joseph Witska je oficiálne vymenovaný za veliteľa bezpečnostnej polície a bezpečnostnej služby na Slovensku a súčasne i za politického referenta veliteľa nemeckých okupačných vojsk.

Opieral sa o svojich päť pohotovostných oddielov (každý po 500 mužov) bezpečnostnej polície a bezpečnostnej služby.

14. november 1944 – V Prahe je založená ROA (Ruská osloboditeľská armáda).

14. november 1944 – ZSSR, USA a V. Británie podpísali Dohodu o kontrolnom mechanizme v Nemecku. Štvrtým účastníkom dohody sa 1. mája 1945 stalo Francúzsko.

ZRNKÁ HUMORU

Krhúncovci majú vzácnu návsť. Domáci pán posielal svojho štrnásťročného syna do pivnice, aby doniesol fľašu dobrého vína. O chvíľu sa syn vrátil bez vína a otcovi pošepká:

– S vínom je koniec, sused si už opravil tú priečku.

* * *

– Keď mám chrípku uvarím si liter vína so škoricou, a o chvíľu je preč. Sľahuje si Jano kamarátovi.

– Chrípka?

– Nie. To víno.

* * *

– Dúfam, že ste si vzali k srdcu

moju radu: žiadne ženy, víno ani spev.

– Čiastočne, pán doktor. Otviedy som si nezaspieval.

* * *

Servírka sa pýta hosťa:

– To víno vám nechutí?

– Víno je v poriadku. Pusa sa mi skrivila od pohľadu na vás.

* * *

Klebetia dve ženy. Jedna z nich pritom vraví:

– Biblické zázraky dokážu dnes už len muži.

– Prečo? Splytuje sa druhá.

– Lebo premenia výplatu na víno.

Chcete víno červené alebo biele? – pýta sa čašník hosťa.

– To je jedno, ja som farboslepý.

* * *

Príde pán do reštaurácie:

– Dobrý deň, dal by som si víno!

Čašník prinesie víno, pán ho ochutná a povie:

– Prosím si k tomu octu ešte dva špekáčiky s cibuľou a chlieb!

* * *

Manželka kričí na muža:

– Prosím ťa, ideš oslavovať Silvestra autom?

– No a čo? Aj tak ma nechytia!

– Tak si daj aspoň červené víno, to sa pri rozboře krvi nepozná!

autor výroku: FEUER-BACH	štep	nedostačujúca	kameňolom	s, po francúzsky	výdávam rozkazy	máličko	pomôcky: UB, BARIT, RAT, RAO, AVEC	MPZ Macedónska	titul indického feudála	krčah	múrik nad rímsou	2. časť tajničky	konštrukcie na chovanie včiel
slávnosť							žmurkajú						
1. časť tajničky							monopolné združenie podnikov tetanus						
pouličný predavač novín								opojte alkoholom teperil					
srbská rieka			rodový znak naškilbat, po česky						opytovacie záměno majúci rohy				ohrada pre ovce
mužské meno				matka pohrebna hostina					automotoklub rada, po nemecky				
oblep		podmienková spojka			sladkovodaná ryba obloha						opytovacie záměno poskytní vedomosti		
opilec						neznevažuješ silné biele svetlo							
jednotné oblečenie panských sluhov							zápasnícka žiněnka MPZ Rumunská						
ženské meno				druh nerastu						zámorská veľmoc			
piť, po česky				pridať soľ do jedla						čaro			

Správne vylúštenie tajničky z č. 20 znie: **Kto sa bojí smrti, už prišiel o život.** Knihu posielame **Anne Oskoripovej do Humenného.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

BOJOVNÍK
Dvojtyždenník antifasistov

Vydáva Slovenský zväz protifašistických bojovníkov • Šéfredaktor Dr. Vladimír Mikunda, editor Dr. Vladimír Dobrovič, redaktorka Mgr. Adriana Mikundová, tel. 02/38 10 49 48, e-mail sefredaktor@szpb.sk • Internet: http://www.szpb.sk, e-mail sekretariat@szpb.sk, sekretariat@szpb.sk, redakcia: zlata.haringova@szpb.sk, • Redakčná rada: predseda – Viliam Solovič, tajomník Dr. Vladimír Dobrovič, členovia – Doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSC., JUDr. Ján Fančovič, Dr. Anton Hoffmann, Mgr. Ľubomír Jančo, Doc. PhDr. Viliam Longauer, CSC., JUDr. Jozef Púpala, PaedDr. Jozef Rodák. • Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Štúrova 8, 815 72 Bratislava • IČO 00177431 • Neobjednané rukopisy a fotografi e sa nevracajú • Vychádza dvojtyždennne, cena jedného čísla 0,44 € • Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty • Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače, Námestie slobody 27, 810 05 Bratislava, e-mail: zahranična.tlac@slopost.sk • Predaj v novinových stánkoch zabezpečuje MEDIAPRINT-KAPA, Pressegross, a.s., Vajnorská 137, 831 04 Bratislava • Tlač: DOLIS, s.r.o., Dostojevského rad 1, 811 09 Bratislava. Ročník XXXVIII (LIX) • Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľom pôšt pod č. 2606/93 zo dňa 27. 7. 1993 a RPR poštou Ba 12 z 15. 12. 1993 pod č. 191/93 • Index č. 49 036, ISSN 0323-2018 • Evidenčné číslo: EV 204/08